

Policejní akademie České republiky v Praze

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

Vyšetřování drogové kriminality a typické stopy drogové kriminality

Bakalářská práce

Drug crime investigations and specific traces of drug crime

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Štěpán KREMLIČKA

AUTOR PRÁCE

Jiří Poloprutský

PRAHA

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Ve Frýdlantě, dne 28. 2. 2023

Jiří Poloprutský

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá fenoménem drogové kriminality, což je v současné době celosvětově jedna z nezávažnějších a zároveň pro pachatele nejvýnosnějších nelegálních činností. Práce popisuje možnosti orgánů činných v trestním řízení, vycházejících z právního řádu České republiky, které jsou pro odhalování a potírání této kriminality využívány. V práci je věnován prostor zejména nelegálním laboratořím pro výrobu metamfetaminu. Současně je zde popsán praktický postup Policie ČR při odhalování a ohledávání těchto laboratoří s důrazem na bezpečnost.

KLÍČOVÁ SLOVA

Drogová kriminalita, metamfetamin, laboratoř, kriminalistická stopa.

ANNOTATION

The bachelor's thesis deals with the phenomenon of drug crime, which is currently one of the least serious and at the same time the most profitable illegal activities worldwide. The work describes the possibilities of law enforcement agencies, based on the legal system of the Czech Republic, which are used to detect and combat this crime. In the work, space is devoted mainly to illegal laboratories for the production of methamphetamine. At the same time, the practical procedure of the Police of the Czech Republic in detecting and inspecting these laboratories is described here, with an emphasis on security.

KEYWORDS

Drug crime, methamphetamine, laboratory, criminal trace.

Obsah

ÚVOD	6
1. Drogová kriminalita	7
1.1. NEDOVOLENÁ VÝROBA A JINÉ NAKLÁDÁNÍ S OMAMNÝMI A PSYCHOTROPNÍMI LÁTKAMI A S JEDY PODLE § 283 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU.....	7
1.2. PŘECHOVÁVÁNÍ OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY A JEDU PODLE § 284 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU	11
1.3. NEDOVOLENÉ PĚSTOVÁNÍ ROSTLIN OBSAHUJÍCÍCH OMAMNOU NEBO PSYCHOTROPNÍ LÁTKU PODLE § 285 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU.....	12
1.4. VÝROBA A DRŽENÍ PŘEDMĚTU K NEDOVOLENÉ VÝROBĚ OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY A JEDU PODLE § 286 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU	13
1.5. ŠÍŘENÍ TOXIKOMANIE PODLE § 287 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU.....	13
1.6. SPOLEČNÉ USTANOVENÍ § 289 TRESTNÍHO ZÁKONÍKU.....	14
2. Typické kriminalistické stopy drogové kriminality	17
2.1. CHEMICKÉ STOPY.....	17
2.2. DAKTYLOSKOPICKÉ A BIOLOGICKÉ STOPY.....	18
2.3. KRIMINALISTICKÉ ZKOUMÁNÍ STOP	19
3. Sekundární stopy výroby omamných a psychotropních látek – dopady na zdraví obyvatelstva a životní prostředí	24
4. Bezpečnost při vstupu v rámci ohledání laboratoří a pěstíren	27
4.1. CHEMICKÉ REAKCE	27
4.2. RIZIKA CHEMICKÝCH LÁTEK	28
4.3. OCHRANNÉ PROSTŘEDKY.....	32
5. Postup při zajišťování stop při domovní prohlídce či prohlídce jiných prostor a pozemků	35
5.1. PROCES POVOLENÍ PROHLÍDKY.....	36
5.2. ZAJIŠTĚNÍ VĚCÍ A OSOB DŮLEŽITÝCH PRO TRESTNÍ ŘÍZENÍ	37
5.3. ZAJIŠTĚNÍ STOP	38
5.4. OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY A SOUVISEJÍCÍ STOPY	38
5.5. LISTINNÉ DŮKAZY.....	39
5.6. ELEKTRONIKA - TELEFONY A VÝPOČETNÍ TECHNIKA.....	40
5.7. PENÍZE A PLATEBNÍ PROSTŘEDKY	41
5.8. DALŠÍ ZAJIŠŤOVANÉ VĚCI	42
6. Postup při prověřování drogové kriminality	43

6.1.	PŘEDSTÍRANÝ PŘEVOD	44
6.2.	SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ	44
6.3.	POUŽITÍ AGENTA	45
6.4.	INFORMÁTOR	46
6.5.	KRYCÍ PROSTŘEDKY	46
6.6.	ZABEZPEČOVACÍ TECHNIKA	47
6.7.	ZVLÁŠTNÍ FINANČNÍ PROSTŘEDKY	47
6.8.	ODPOSLECH A ZÁZNAM TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU	48
7.	Postup při vyšetřování drogové trestné činnosti.....	50
7.1.	VYDÁNÍ USNESENÍ O ZAHÁJENÍ TRESTNÍHO STÍHÁNÍ	50
7.2.	VAZBA.....	50
7.3.	VÝSLECH OBVINĚNÉHO	52
7.4.	VÝSLECHY SVĚDKŮ	52
7.5.	SKONČENÍ VYŠETŘOVÁNÍ - NÁVRH NA PODÁNÍ OBŽALOBY	53
8.	Případová studie případu nedovolené výroby metamfetaminu ve velkém rozsahu organizovanou skupinou pachatelů působící ve více státech	55
	Závěr	63
	Seznam použité literatury	65

ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce je rozdělena do osmi kapitol, přičemž počáteční čtyři jsou zpracovány jako část teoretická. Tyto kapitoly mají přiblížit právní rámec drogové kriminality, dále jsou zde popsány typické stopy drogové kriminality, jež jsou rozděleny na primární a sekundární. Navazující čtvrtá kapitola upozorňuje na nebezpečnost látek, které se mohou nacházet na místech, kde dochází k ohledání policejními orgány. Ostatní kapitoly jsou částí praktickou, v níž je popsán postup orgánů činných v trestním řízení při zajišťování důkazů v trestním řízení týkajícím se drogové trestné činnosti. Další dvě kapitoly mapují instituty využívané při prověřování a vyšetřování drogové kriminality. Tyto postupy jsou poté prakticky popsány v poslední kapitole, která je věnována případové studii konkrétního případu popisujícího organizovanou skupinu pachatelů působících ve více státech za účelem výroby metamfetaminu.

Tato práce má za úkol v teoretické rovině popsat a charakterizovat postupy využívané zejména policejními orgány v souvislosti s prověřováním a vyšetřováním drogové trestné činnosti a tyto postupy dále komparovat v praktické rovině. Dále by měla přispět k orientaci v drogové trestné činnosti, zejména týkající se neoprávněné výroby metamfetaminu. Výroba metamfetaminu a jeho následné rozšiřování mezi konzumenty je všeobecně, tedy laickou i odbornou veřejností chápána jako velice závažný problém, zejména s ohledem na souvislost s dalšími druhy kriminality, např. majetkovou a s narůstajícím počtem narkomanů, jejichž věk se neustále snižuje. Práce má za úkol poukázat i na další rizika, se kterými je spojena výroba metamfetaminu. Kapitola věnovaná těmto rizikům shrnuje dopady na zdraví obyvatel, kteří přijdou do styku s aktivní laboratoří určenou k výrobě metamfetaminu, ale také upozorňuje na skrytá nebezpečí, která jsou spojena s užíváním prostor, kde výroba metamfetaminu probíhala v minulosti, a nedošlo k řádnému odstranění následků. V souvislosti s nebezpečími chemických látek přechovávaných v laboratořích si stanovil autor práce za cíl upozornit na nutnost používání ochranných prostředků při vstupu a ohledání prostor, kde dochází k výrobě omamných a psychotropních látek.

1. Drogová kriminalita

Drogová kriminalita souvisí s užíváním a nelegálním nakládáním s omamnými a psychotropními látkami. Tato kriminalita je v České republice rozdělena do dvou skupin, na primární a sekundární drogovou kriminalitu. Primární drogová kriminalita zahrnuje trestné činy, které postihují neoprávněné nakládání s nelegálními drogami (§ 283 – § 287 trestního zákoníku). Sekundární drogovou kriminalitu reprezentují trestné činy, které nezahrnují přímo nakládání s OPL, ale jsou páčány v souvislosti s jejich užíváním.¹ Tato práce se bude zabývat pouze primární drogovou kriminalitou.

Trestní zákoník, tedy zákon č. 40 z roku 2009 Sb. ve znění pozdějších změn a doplnění obsahuje v hlavě VII. trestné činy obecně nebezpečné. V dílu prvním této hlavy jsou uvedeny trestné činy obecně ohrožující, k nimž se řadí i samostatná skupina tzv. drogových trestných činů. Jednotlivé skutkové podstaty těchto drogových trestných činů jsou v této práci seřazeny do jednotlivých podkapitol, ve kterých jsou podrobně rozebrány.

1.1. Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku

Objektem trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy je zájem na ochraně společnosti a jednotlivců před nebezpečím, které vyplývá z nelegálního a nekontrolovaného nakládání s omamnými a psychotropními látkami, s přípravky obsahujícími takové látky, s jedy a prekursory. Shodný objekt, tedy zájem na ochraně společnosti před negativními vlivy omamných a psychotropních látek na lidské zdraví je i u ostatních drogových trestných činů.

Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v tom, že pachatel neoprávněně nakládá s omamnou a psychotropní látkou, přípravkem obsahujícím omamnou a psychotropní látku, prekursorem nebo jedem způsobem taxativně uvedeným v trestním zákoníku. Forem spáchání tohoto trestného činu je několik. Pachatel se

¹ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 312.

skutku dopustí, pokud takové látky vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává. Jde o ohrožovací trestný čin, a proto je tento trestný čin dokonán již vyrobením, dovezením, provezením, nabídnutím, zprostředkováním, prodáním nebo jiným opatřením jinému nebo přechováním uvedených látek pro jiného, pokud je tak činěno neoprávněně.

V dalších, tedy kvalifikovaných skutkových podstatách tohoto trestného činu jsou uvedeny způsoby jednání, u kterých zákon stanoví užití vyšší trestní sazby. Kvalifikovaná skutková podstata uvedená v odstavci 2 zahrnuje spáchání činu jako člen organizované skupiny. V dalším písmenu tohoto odstavce zákon pomýšlí na tzv. recidivu, jejíž trestnost nastává, pokud u pachatele skutku došlo v posledních třech letech k odsouzení nebo potrestání za shodný trestný čin.

Další ustanovení označené ve druhém odstavci jako písmeno c) upravuje spáchání trestného činu ve značném rozsahu. Jednotlivé rozsahy jsou u drogových trestných činů velice důležité a bude jim věnována samostatná podkapitola.

Posledním ustanovením uvedeným ve druhém odstavci pod písmenem d) je spáchání činu ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Ve třetím odstavci tohoto paragrafu kvalifikovaná podstata tohoto trestného činu je stanoveno způsobení těžké újmy na zdraví, spáchání činu v úmyslu získat značný prospěch a spáchání činu ve velkém rozsahu. Rovněž v tomto ustanovení je pomýšleno na ochranu před možnou újmou na dětech, když je zde zakotveno spáchání činu ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu patnácti let.

Poslední kvalifikovaná skutková podstata tohoto trestného činu, tedy odstavec čtvrtý, obsahuje popis jednání, kterým pachatel způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvěma osobám nebo smrt.

I v tomto, nejvyšší trestní sazbou postižitelného činu je pamatováno na rozsahy spáchání, když v písmenu b) zákonodárce zakotvil spáchání činu v úmyslu získat

prospěch velkého rozsahu. Písmeno c) této právní kvalifikace postihuje spáchání činu ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.²

V popisovaném ustanovení § 283 trestního zákoníku jsou uvedeny pojmy, které jsou při posuzování právní kvalifikace a trestnosti činu velice podstatné.

Pojmem **neoprávněná výroba** se rozumí nejen průmyslová nebo řemeslná výroba, ale i jakékoli jiné zhotovení nebo vytvoření omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu neoprávněným subjektem, jde o jakýkoli proces, kromě produkce. Trestná je výroba takové látky i pro vlastní potřebu.³ Neoprávněná výroba je logicky základním elementem drogové kriminality a z toho důvodu je při odhalování takto páchané trestné činnosti cíleno právě na zamezení této činnosti. Policejní orgány využívají množství zákonných oprávnění k rozkrývání mnohdy velmi spletité a rozvojem moderních technologií často značně sofistikované činnosti, která směřuje k výrobě omamných a psychotropních látek. Rozvoj této trestné činnosti je bezesporu spojen s velkými finančními zisky plynoucími právě z výroby a následného prodeje těchto zakázaných látek. K odhalení pachatelů jsou v případě výroby využívány zejména operativně pátrací prostředky uvedené v hlavě deváté zákona č. 141 z roku 1961 Sb. Trestní řád. Jsou jimi zejména předstíraný převod, uvedený v § 158c trestního řádu a sledování osob a věcí, uvedený v § 158d trestního řádu. Praktickému využití operativně pátracích prostředků se věnuje závěrečná kapitola této práce.

Neoprávněný dovoz, vývoz, průvoz. Dovozen se rozumí přesun z území jiného státu na území České republiky, vývozem je fyzické přemístění z území České republiky na území jiného státu a průvozem se rozumí přeprava z území jednoho státu přes celní území České republiky na území třetího státu.⁴

² Beck-online - beck-online [online]. Copyright © 2009 [cit. 28.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232ge4dcxzsffzwwexzsgaydsxzugbpaxzrshazq#>

³⁻⁴ Ibidem.

Tento způsob spáchání je velmi často odhalován při běžných kontrolách na hraničních přechodech a v rámci celních a policejních kontrol ve vnitrozemí. Zde hraje nezastupitelnou roli Celní správa České republiky, která samostatně vyhledává tuto činnost a podstatně se podílí na snižování schopnosti pachatelů dále distribuovat jak výsledný produkt, tedy drogu, nebo zásobovat nelegální laboratoře různými prekursory.

Neoprávněná nabídka, zprostředkování a prodej. *Neoprávněnou nabídkou* je míněn projev připravenosti pachatele poskytnout druhé osobě omamnou a psychotropní látku, přípravek, prekursor nebo jed. Není podstatné množství takové látky ani skutečnost, že se jedná jen o jednorázovou nabídku. Nabídka nemusí být jen úplatná, může jít i o nabídku bezplatnou, tedy darování. Projev, kterým pachatel učinil nabídku, může být výslovný, což je nejčastější situace, ale i neverbální projev, přičemž dealer další osobě, kterou považuje za klienta, ukáže například tzv. psaníčko s pervitinem. K dokonání tohoto trestného činu pak není nutné, aby došlo ze strany druhé osoby k akceptaci nabídky, postačí toliko učinění nabídky ze strany pachatele.

„Neoprávněné zprostředkování“ omamné a psychotropní látky, přípravku, prekursorů nebo jedu spočívá v zajištění kontaktu mezi osobou disponující touto látkou nebo osobou, která zná osobu disponující touto látkou a osobou poptávající tuto látku nebo osobou znající osobu poptávající tuto látku, aniž by sám pachatel s touto látkou přišel do kontaktu. Je nepodstatné, zda zprostředkování bylo za úplatu či bezplatné.

„Neoprávněným prodejem“ omamné a psychotropní látky, přípravku, prekursoru nebo jedu je převod této látky od pachatele k další osobě za peněžitou úplatu. Tato další osoba nemusí být koncovým uživatelem látky, ale může se jednat o prodej od výrobce k překupníkovi či podobně.

Neoprávněné opatření jinému. Neoprávněným opatřením jinému se rozumí neoprávněné obstarání omamné nebo psychotropní látky, přípravku, prekursoru nebo jedu jinému jiným způsobem, než který je výslovně v § 283 odst. 1 trestního zákoníku předpokládán. Může jít o darování, směnu za protislužbu či zajištění těchto látek trestnou činností (krádež, loupež atd.).

Důkazy potřebné pro odhalování a dokumentaci prodeje a zprostředkování drog jsou zajišťovány zejména fixací paměťových stop ve vědomí účastníků těchto obchodů. Na výslechu osob, které si opatřují zakázané látky je mnohdy postaveno celé vyšetřování a záleží pak na posouzení soudu, do jaké míry se jeví jednotliví svědci důvěryhodnými.

Neoprávněné přechovávání pro jiného. Přechováváním se ve smyslu § 283 odst. 1 trestního zákoníku rozumí jakýkoli způsob neoprávněného držení omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku, prekursoru nebo jedu pro jiného, přičemž pachatel je nemusí mít přímo u sebe, avšak musí je mít ve své moci, tj. ve své dispozici. Pro trestní odpovědnost je nutné, aby přechovávání bylo jednak neoprávněné a jednak aby se jednalo o přechovávání pro jiného, tedy osobu odlišnou od pachatele.⁵

1.2. Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu podle § 284 trestního zákoníku

Touto skutkovou podstatou trestného činu zákon míří primárně proti uživatelům omamných a psychotropních látek a je svým způsobem protipólem skutkových podstat trestných činů nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku a výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 trestního zákoníku, které míří především proti producentům omamných a psychotropních látek a jedů, jejich distributorům a obchodníkům s nimi. I zde je objektem tohoto trestného činu ochrana před rozsáhlými negativními individuálními i společenskými dopady zneužívání omamných látek, psychotropních látek a jedů, zásadně ohrožujících a narušujících život a zdraví jejich uživatelů a jejich sociální vazby. Současně je prostřednictvím postihu těchto trestných činů trestněprávně reagováno na velice různorodé nežádoucí jevy doprovázející drogovou trestnou činnost, zvláště pak na zapojení organizovaného

⁵ Beck-online - beck-online [online]. Copyright © 2009 [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mrqga4v6nbqfuztq&groupIndex=6&rowIndex=0#>

zločinu do jejího páčání a na rizika spojená s neodborným zacházením s danými látkami.

Toto ustanovení upravuje celkem čtyři skutkové podstaty trestného činu, přičemž z toho jsou dvě základní (v odstavcích 1 a 2) a dvě kvalifikované (v odstavcích 3 a 4). Přechovávání omamných a psychotropních látek a jedů pro vlastní potřebu je diferencováno mezi omamné látky na bázi konopí a ostatní omamné a psychotropní látky a jedy (odst. 1 a 2). Dále jsou zde rozšířeny kvalifikační okolnosti podmiňující použití přísnější trestní sazby a poměrně zásadně zpřísněny trestní sankce v kvalifikovaných skutkových podstatách (odst. 3 a 4).⁶

1.3. Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 trestního zákoníku

Toto ustanovení postihuje pěstování a zároveň i držení všech druhů rostlin a hub obsahujících omamné a psychotropní látky pro vlastní potřebu, přičemž trestnost je stanovena od množství většího než malého. Rozsahy jsou detailněji rozebrány v samostatném oddíle této kapitoly.

Ustanovení § 285 trestního zákoníku upravuje celkem čtyři skutkové podstaty trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, z toho dvě základní (v odstavcích 1 a 2) a dvě kvalifikované (v odstavcích 3 a 4). Toto ustanovení dopadá z celé skupiny rostlin jen na rostliny obsahující omamnou nebo psychotropní látku. Druhy těchto rostlin a jejich seznam je vymezen ve vládním nařízení č. 455/2009 Sb., kterým se pro účely trestního řízení stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou a psychotropní látku a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu trestního zákoníku, vydaným na základě zmocnění obsaženého v § 289 odst. 3 trestního zákoníku. Seznam daných rostlin tvoří přílohu č. 1 tohoto nařízení vlády. Příkladem a nejčastěji pěstovanou rostlinou jsou všechny druhy a odrůdy rostliny

⁶ SOTOLÁŘ, Alexander. et al. Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002.

konopí (Cannabis), obsahující více než 1% látek ze skupiny tetrahydrokanabinolů v kvetoucím nebo plodonosném vrcholíku včetně listů.⁷

1.4. Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 trestního zákoníku

Toto ustanovení postihuje výrobu, opatření nebo přechovávání prekursoru nebo jiného předmětu určeného k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu. Podle výkladových stanovisek v tomto případě nestačí vyrobit, opatřit nebo přechovávat předmět způsobilý k výrobě takové látky, ale musí jít o předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu.⁸ Tuto podstatnou vlastnost předmětu je třeba dokazovat zejména zajištěním stop, mnohdy ulpívajících na takovém předmětu. Ideální důkaz, který svědčí o využití takového předmětu k výrobě omamné nebo psychotropní látky je chemická stopa, jejímž zkoumáním je prokázána přítomnost omamné nebo psychotropní látky, případně prekursoru. *Jiné předměty určené k výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku obsahujícího omamnou nebo psychotropní látku nebo jedu jsou nejen přístroje, jiná zařízení a jejich součásti, ale i suroviny, které jsou podle své povahy způsobilé a zároveň určené k takové výrobě. Nemusí jít však o předměty výlučně určené k takové výrobě.*⁹ Ideálním příkladem jiných předmětů jsou lékové tablety s obsahem pseudoefedrinu, které jsou hlavní složkou při výrobě metamfetaminu.

1.5. Šíření toxikomanie podle § 287 trestního zákoníku

Toto ustanovení je zaměřeno na nealkoholové toxikomanie, vycházející z Národní strategie protidrogové politiky. Toto ustanovení nemá za úkol postihnout jednání, které je vykonáváno se záměrem zmírnit negativní psychické, zdravotní a sociální

⁷ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 2889-2895.

⁸ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 2896–2900.

⁹ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 2896–2900.

dopady zneužívání návykových látek na jejich uživatele. To souvisí s terciální prevencí v oblasti sociální práce s uživateli drog, kde mezi moderní techniky práce s uživateli. Terciální prevence ve své podstatě není orientována na omezování poptávky po drogách, ale na minimalizaci škod a úmrtí způsobených drogami.

Jednotlivými způsoby možného jednání pachatele tohoto trestného činu jsou svádění a podporování. Při svádění a podporování jde v podstatě o jednání podobné návodu a pomoci. V tomto případě však osoba, která sama užívá návykové látky, se nedopouští trestného činu a nejedná se tedy o formu účastenství. Jde tedy o přímé pachatelství trestného činu podle § 287 trestního zákoníku, zcela nezávislé na případném pachatelství jiné osoby. Formy svádění nejsou v zákoně přesně stanoveny. Může se jednat o přemlouvání ke zneužívání návykových látek, předvádění způsobu užívání takových látek, poučení nebo jinou formu přesvědčení k rozhodnutí o zneužití těchto látek. Svádění by mohlo být spatřováno i ve schvalování zneužívání návykové látky, pokud by jím bylo sledováno vzbuzení rozhodnutí o zneužívání takové látky v jiné konkrétní osobě. Svádění totiž na rozdíl od podněcování nebo šíření musí směřovat k individuálně určené osobě.

Formy podporování také zákon blíže nevymezuje. Způsob provedení formou podporování může být spáchán vůči osobě začínající se zneužíváním i vůči osobě, která již návykové látky zneužívá, ve formě fyzické i psychické. Příležitým příkladem je přivedení takové osoby do komunity, v níž dochází ke zneužívání návykových látek. Psychická pomoc může být spatřována v radě nebo utvrzování v předsevzetí zneužívat návykové látky.

Za podporu nelze považovat preventivní akce různých státních i nestátních organizací, při kterých je rozdáván zdravotnický materiál včetně injekčních stříkaček pro nitrožilní aplikaci, vysvětlovány zásady prevence u toxikomanů, poskytovány rady a poučení z hlediska hygieny a zdravotních zásad.¹⁰

1.6. Společné ustanovení § 289 trestního zákoníku

¹⁰ ŠÁMAL, Pavel. Trestní zákoník: komentář. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře, s. 2900–2906.

Důležitou a nedílnou součástí tohoto dílu hlavy VII. je takzvané společné ustanovení, které platí pro všechny zde uvedené skutkové podstaty trestných činů. Kromě jiného jsou zde zmíněna jednotlivá nařízení vlády, což jsou podzákoné právní normy, kterými se upravuje, tedy přiléhavěji omezuje zacházení s konkrétními látkami. Výhodou těchto nařízení je rychlejší, pružnější a jednodušší reagování na aktuální situaci ve zneužívání těchto látek. Zjednodušeně tedy vláda v případě doporučení omezení některé například potenciálně nebezpečné psychotropní látky vydáním nového nařízení omezí možnost s jejím zacházením a je tak možné postihnout osoby, které s takovou látkou nelegálně zacházejí.

V současné době je platným a účinným nařízením vlády nařízení č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, jehož součástí jsou přílohy, ve kterých jsou uvedeny seznamy jednotlivých zakázaných návykových látek, jejichž umístění do těchto seznamů značně omezuje jejich přechovávání a nakládání s nimi. V přílohách 1-3 citovaného nařízení jsou uvedeny omamné látky, v přílohách 4-7 jsou uvedeny látky psychotropní.

Dalším důležitým předpisem pro orientaci v drogové kriminalitě je bezesporu zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, který ve svém obsahu odkazuje na předpis Evropské unie, tedy nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004, o prekursorech drog.

Prekursory drog jsou obecně látky používané při výrobě omamných a psychotropních látek jako jejich předstupeň, tedy laicky řečeno jde o jednu ze součástí, bez které se výroba drogy neobejde. Prekursorem drogy pro výrobu například metamfetaminu je nejčastěji efedrin nebo červený fosfor.¹¹

Pojem prekursor vychází z právní úpravy nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1258/2013, a nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi, ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1259/2013, což jsou přímo použitelné právní předpisy Evropské unie. Tato dvě nařízení vycházejí z Úmluvy Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu

¹¹ GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. Kriminologie. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 313.

s omamnými a psychotropními látkami, přijaté ve Vídni dne 19. 12. 1988, kterou uzavřelo Evropské společenství rozhodnutím Rady (ES) č. 90/611/EHS. Česká právní úprava v návaznosti na výše uvedené evropské předpisy vymezuje pojem „prekursor“ v § 1 písm. a) zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, ve znění pozdějších předpisů, dále pak v zákoně č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a z hlediska trestněprávního je tento pojem jako zákonný znak skutkové podstaty příslušných trestných činů obsažen v trestním zákoníku.

Obecně lze pojem „prekursor“, popřípadě „prekursor drog“ lze vymezit jako výchozí látku, která předchází vytvoření jiné látky. V kontextu trestního práva se tímto pojmem označují látky používané k výrobě drog, tedy látky použitelné k výrobě omamných a psychotropních látek uvedené ve výše citovaných předpisech Evropské unie. V ustanovení čl. 2 preambule nařízení o prekursorech drog je uvedeno, že prekursory jsou látky často používané při nezákoně výrobě omamných a psychotropních látek. Seznam těchto látek je dále uveden v přílohách citovaného nařízení.¹²

Červený fosfor byl na základě účinnosti nové legislativní úpravy na úrovni Evropské unie, tedy již zmíněného Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/1737 ze dne 14. července 2020, zařazen mezi prekursory drog a to konkrétně do přílohy I., kategorie 2, podkategorie 2A, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 a do přílohy, kategorie 2, nařízení Rady (ES) č. 111/2005.¹³

Látka červený fosfor je na základě takto přijatých evropských norem výše zmíněným nařízením vlády České republiky převedena z legislativní úpravy výchozích a pomocných látek do legislativní úpravy uvedených látek kategorie 2.

¹² EUR-Lex - 32020R1737 - EN - EUR-Lex. EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32020R1737>

¹³ Ibidem.

2. Typické kriminalistické stopy drogové kriminality

Drogová kriminalita je zcela unikátní širokou škálou stop, které je při odhalování této trestné činnosti možné zajistit. Typickými jsou samozřejmě stopy chemické. Takové stopy se zajišťují in natura, neboť je nezbytné jejich zkoumání ve forenzně chemické laboratoři znalcem z oboru kriminalistika, odvětví chemie. Ze znaleckého posudku či odborného vyjádření jsou získávány nezbytné skutečnosti, na jejichž základě se policejní orgán rozhoduje o právní kvalifikaci dané věci zejména ve vztahu k množství a rozsahům zajištěných substancí.

Pro názornost rozmanitosti kriminalistických stop, které jsou typické pro drogovou kriminalitu je vybrána laboratoř pro výrobu metamfetaminu. Na takovém místě je vhodné zajistit zejména stopy, které budou tvořit nepřerušovaný logický řetězec důkazů. Cílem zajištění takových stop je prokázání nedovolené výroby metamfetaminu a je tedy nezbytné tyto stopy řádně zadokumentovat a popsat.¹⁴

2.1. Chemické stopy

Pro zajišťování stop ve velkých laboratořích jsou mnohdy využíváni experti Odboru kriminalistické techniky a expertiz zřizovaných při Krajských ředitelstvích policie, či Kriminalistického ústavu, kteří přímo na místě z jednotlivých substancí odeberou kontrolní vzorek, jenž je následně použit při samotném zkoumání. Zbytek zajištěných látek je až do dalšího rozhodnutí umístěn do specializovaného režimového skladu, který je určen a vybaven pro uchovávání těchto převážně nebezpečných látek. V případech, kdy na místě ohledání laboratoře není specialista - chemik přítomen, policejní orgán prostřednictvím kriminalistické techniky odebírá vzorek či kompletní stopu sám a poté ji zasílá ke zkoumání. Chemikálie jako primární stopy z místa se uchovávají v suchém a chladném prostředí, přičemž prostory pro skladování musí být řádně odvětrávané, zajištěné

¹⁴ HRACHOVANEC, Miroslav et al. *Příručka kriminalisty po linii toxik. Nelegální laboratoře na výrobu metamfetaminu a indoor pěstírny konopí*. Praha, NPC SKPV PČR a KÚ Praha, 2019. s 31.

proti ohni a chráněné proti vlivu tepla. Různé látky jako například kyseliny a louhy musí být skladovány odděleně, neboť tyto spolu navzájem prudce reagují.¹⁵

Rizika spojená s přepravou, uchováváním a manipulací jednotlivých chemických látek jsou podrobně rozebrány v samostatné kapitole.

Na místě činu, například při domovní prohlídce, ve většině případů dochází k zadržení osob, které prováděly úkony směřující k výrobě metamfetaminu. U těchto osob je pro budoucí dokazování vhodné provést stěry z dlaní. Opatření takového důkazu je procesně zakotveno v ustanovení § 114 trestního řádu a je zde pojmenováno jako prohlídka těla. K tomuto úkonu se v praxi pro sejmutí látek ulpívajících na pokožce, využívá vatových tampónů, kterými se stěr provede. Tato stopa musí být vhodně zabalena, například do papírové obálky nebo krabičky. Takové stopy jsou rovněž zahrnuty pod chemické stopy. Stěry se následně zašlou ke zkoumání na Odbor kriminalistické techniky a expertiz nebo Kriminalistický ústav s žádostí o zjištění, zda se v těchto stopách nacházejí látky, které se používají při výrobě metamfetaminu. V kladném případě je takto opatřený důkaz použit jako základ již zmíněného uceleného řetězce, jež má dovodit vztah určité osoby k samotné výrobě.

2.2. Daktyloskopické a biologické stopy

Na takto opatřený důkaz je ve většině případů navázáno zajištěním předmětů, u nichž je předpoklad, že sloužily k výrobě drog, s cílem zjistit a zajistit na nich další stopy, které rozšíří důkazní oporu. Tímto postupem jsou získávány stopy daktyloskopické, nejčastěji ze skleněných či plastových nádob, které se při výrobě využívají. Zároveň s daktyloskopickými stopami je na místě zajistit stopy biologické, které budou využity při zkoumání z odvětví genetiky. Takto zajištěné stopy slouží pro individuální identifikaci osob, které manipulovaly s vydanými nebo odňatými předměty. Většina předmětů pocházejících z výroby metamfetaminu bývá kontaminována jednotlivými složkami, které při jednotlivých fázích výroby ulpívají na jejich povrchu. Cílem zkoumání těchto předmětů, jak již bylo uvedeno,

¹⁵ HRACHOVANEC, Miroslav et al. *Příručka kriminalisty po linii toxikologie. Nelegální laboratoře na výrobu metamfetaminu a indoor pěstírny konopí*. Praha, NPC SKPV PČR a KÚ Praha, 2019. s. 34

je stanovení obsahu chemických látek, které se uvnitř předmětů a na jejich povrchu nalézají.

2.3. Kriminalistické zkoumání stop

Zkoumáním zajištěných látek, obsažených na vnějších plochách a uvnitř předmětů, pocházejících z výroby i v tekutinách a pevných látkách, je provedena primárně kvalitativní analýza, kterou je určeno, o jaký druh látky se jedná. V závislosti na množství této látky je pak přistoupeno ke kvantitativnímu zkoumání, které má za úkol určení množství účinné látky. Tímto zkoumáním jsou zpravidla určovány zakázané látky a prekurzory, zejména pseudoefedrin, efedrin, metamfetamin, červený fosfor, kyselina chlorovodíková, kyselina sírová, kyselina fosforečná, hydroxid sodný, vznětlivé kapaliny jako například toluen a aceton.¹⁶

Pokud jsou takové látky zkoumáním na těchto předmětech detekovány a tím prokázány, je zřejmé, že tyto předměty sloužily při výrobě metamfetaminu, což následně slouží pro stanovení právní kvalifikace.

Vzhledem k tomu, že předměty pocházející z výroby metamfetaminu jsou v převážné většině případů kontaminovány omamnými nebo psychotropními látkami nebo prekursory určenými k jejich výrobě, nelze takové předměty skladovat běžným způsobem a z tohoto důvodu jsou opět uskladňovány v režimových skladech. Jejich kontaminace je poté důvodem k jejich následnému zničení podle ustanovení § 81b trestního řádu, neboť prodej takového předmětu v případě jeho propadnutí věci (§ 70 trestního zákoníku) nepřichází v úvahu.

Policejní orgány jsou kromě postupů uvedených v zákonných normách, zejména v trestním řádu (zákon č. 141/1961 Sb. ve znění pozdějších změn a doplnění) vázány takzvanými interními akty řízení. Postup policejních orgánů v případech prověřování drogových trestných činů je upraven v Závazném pokynu policejního prezidenta č. 86 z roku 2006, kterým se upravuje činnost Policie České republiky při prověřování, odhalování, dokumentaci a vyšetřování protiprávního jednání souvisejícího s drogovou kriminalitou. Na tento pokyn navazuje Závazný pokyn policejního prezidenta č. 135 z roku 2001, kterým se upravuje věcná, funkční a

¹⁶ KOLEKTIV: *Příručka kriminalisty po linii toxikologie. Nelegální laboratoře na výrobu metamfetaminu a indoor pěstírny konopí*. Praha, NPC SKPV PČR a KÚ Praha, 2019. s. 14–15.

místní příslušnost znaleckých (expertizních) pracovišť Policie České republiky, ve znění závazného pokynu policejního prezidenta č. 84 z roku 2004 ve znění pozdějších změn, který upravuje o odborné způsobilosti k vykonávání znalecké a kriminalistickotechnické činnosti.

Pro lepší orientaci v problematice byly vybrány následující fotografie předmětů, které jsou zcela typické stopy zajištěné při odhalení a následném ohledání laboratoří, ve kterých dochází k výrobě metamfetaminu.

Obrázek č. 1 – Trojhrdlá baňka s kulatým dnem o objemu 10 000 ml. Zdroj: foto autora, spisový materiál Krajského ředitelství Libereckého kraje.

Obrázek č. 2 – Dělící nálevka. Zdroj: KOLEKTIV: Příručka kriminalisty po linii toxik. Nelegální laboratoře na výrobu metamfetaminu a indoor pěstírny konopí. Praha, NPC SKPV PČR a KÚ Praha, 2019.

Obrázek č. 3 – Varná mísa s obsahem tekutiny ve fázi výroby metamfetaminu. Zdroj: foto autora, spisový materiál Krajského ředitelství Libereckého kraje.

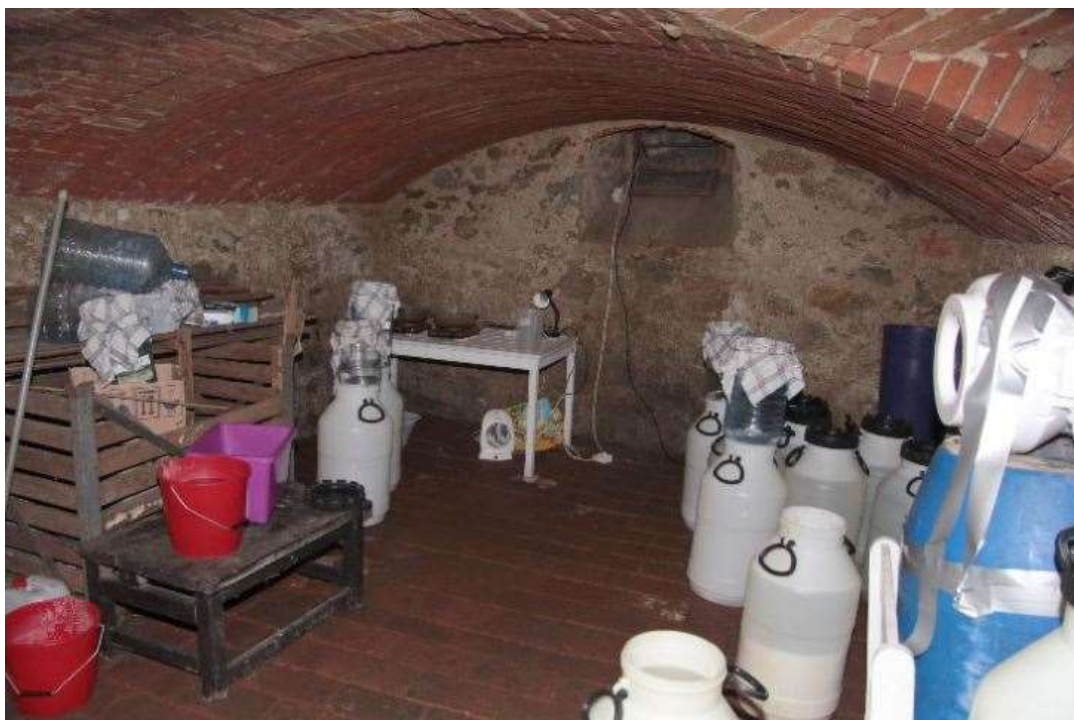
Tyto fotografie jsou vybrány s ohledem na důležitost předmětů pro osoby, které provádějí úkony se záměrem výroby metamfetaminu. Takové osoby se slangově nazývají „vařiči“. V improvizovaných podmínkách se dají použít jakékoliv předměty. V praxi se kriminalisté setkávají s případy, kdy se k výrobě metamfetaminu používá například rozbitá žárovka. Jedná se o sklo, které odolá vyšším teplotám a samotná žárovka je tvarem velmi podobná laboratorní baňce s kulatým dnem. Je však zřejmé, že s takovým vybavením lze vyrobit jen velmi omezené množství drogy.

Zvolené fotografie zobrazují v prvním případě trojhrdlou baňku, která je nejpoužívanějším nástrojem pro tzv. reakci, při které je třeba udržovat stálou teplotu a zároveň do roztoku přidávat další chemikálie. S využitím této baňky tak výrobce jedním hrdlem zasune do vnitřních prostor teploměr, který je ideálně vsunut přes korkovou nebo plastovou zátku s otvorem. Dalším otvorem tak zároveň může dojít k přidávání chemikálií a vrchním otvorem se dá vsunout nástroj, kterým se tekutina míchá.

Druhá fotografie zachycuje dělicí nálevku, která se používá k separaci dvousložkových roztoků, kdy lze velmi jednoduše oddělit roztok ve spodní části bez ztrát. Se zbylou složkou v nálevce lze dále pracovat.

Další fotografie zobrazuje mísu z varného skla, ve které je prováděno několik fází výroby metamfetaminu, zejména závěrečné odpařování, při kterém vzniká výsledný produkt. Takové varné mísy jsou využívány pro jejich dobrou dostupnost v různých variantách, a to jak z pohledu tvaru, tak velikosti, tedy objemu.

Fotografie č. 5 zobrazuje celkový pohled na velkokapacitní laboratoř, kde jsou umístěny barely s jednotlivými chemikáliemi. Dále jsou zde zachyceny další nádoby určené k přelévání tekutin a v pozadí na stolku jsou vidět dvě skleněné varné mísy s produktem. V pravé části snímku je vidět výdech odsávání par, který je v takových prostorách nezbytný. I samotní výrobci si uvědomují nebezpečí jednotlivých chemických látek, zvláště při jejich vzájemné reakci.

Obrázek č. 5 – velkokapacitní laboratoř na výrobu metamfetaminu. Zdroj: foto autora. Spisový materiál Krajského ředitelství Libereckého kraje.

3. Sekundární stopy výroby omamných a psychotropních látek – dopady na zdraví obyvatelstva a životní prostředí

Výroba omamných a psychotropních látek s sebou nese i velké množství rizik, která se dají logicky rozdělit na rizika přímá, které se projevují při samotné výrobě zejména psychotropních látek jako je metamfetamin a to například výbuchem a následným požárem, případně samotným požárem, poleptáním nebo intoxikací při vdechnutí výparů unikajících z nevhodně skladovaných nebo používaných chemických látek. Další skupinu tvoří rizika nepřímá, tedy taková, která hrozí po výrobě zakázaných látek. S těmito nepřímými riziky jsou úzce spojeny sekundární stopy výroby omamných a psychotropních látek.

Existují různé metody výroby drog, které se liší množstvím a druhem použitých chemikálií, velikostí prostoru, kde k výrobě dochází a jeho větráním, které je mnohdy omezené z důvodu konspirace. Stěžejní roli zde hrají plyny a aerosoly, které pronikají plícemi přímo do krevního oběhu a s okamžitým účinkem negativně ovlivňují vnímání člověka. Nejvyšší nebezpečnost je samozřejmě v aktivní laboratoři, v době probíhající výroby. Pokud je počáteční kontaminace prostor vysoká, jejich dekontaminace je velice náročná a vyžaduje vysoce kvalifikovaný personál. Bez profesionálního zásahu může degradace nebezpečných látek v kontaminovaném prostoru trvat i několik let. Toto se může projevit zejména u dětí, u kterých dochází k rozvoji astmatických stavů, atopických ekzémů či hyperaktivity, případně specifickými poruchami učení.

Velice alarmující jsou výsledky pokusů, které byly prováděny v zahraničí, kde při simulované výrobě metamfetaminu fosforovou metodou, prováděli měření koncentrace jednotlivých chemických látek, které se při výrobě uvolňují do ovzduší. U metamfetaminu byla naměřena hodnota 5,1 mg/m³. U amoniaku byla zjištěna hodnota 686 mg/m³, což činí 3,5x překročený hygienický limit pro pobytové prostory. U této látky tyto hodnoty takřka dvojnásobně překračují hodnoty, při kterých je nutné podle níže citovaného Bojového řádu jednotek požární ochrany vyvést obyvatelstvo ze zamořeného prostoru do 20 minut. Fosfin je výbušný již od koncentrace 1,8%. Jeho přípustný expoziční limit je 0,1 mg/m³.

Hodnoty v aktivní laboratoři byly překročeny dvacetinásobně. V případě chlorovodíku, u kterého je limit stanoven na 8 mg/m³, byla tato hodnota překročena 29×. Bojový řád jednotek požární ochrany vychází z taktických postupů zásahu pro jednotlivé látky, které jsou vydávány Ministerstvem vnitra ČR, Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru. Konkrétně se jedná o Bojový řád JPO, metodický list L. 15, kde jsou upraveny taktické postupy zásahů s únikem amoniaku (čpavku) a metodický list L. 16, který upravuje taktické postupy zásahů s únikem chloru.¹⁷

Z provedených pokusů za účasti složek Policie ČR bylo zjištěno, že již při standardním zásahu policistů na místě činu, při kterém dojde k vyvedení osoby z ohroženého prostředí, tedy improvizované laboratoře sloužící k výrobě metamfetaminu, došlo k masivní kontaminaci zasahujících policistů. Tato kontaminace se projevovala zejména na rukou a oděvu. V ještě větší míře došlo ke kontaminaci svrchních částí oděvu při simulovaném průniku do ohrožených prostor a následném zadržení podezřelých osob. V objektech, kde dochází k výrobě metamfetaminu, je nutné provést dekontaminaci veškerého vybavení i stavebních struktur. Do tohoto postupu spadá sanace zdiva, elektrických rozvodů, odpadů a jímek i klimatizace. Stěžejní je i dekontaminace životního prostředí v místech, kde je skladován odpad z nelegálních laboratoří, z něhož může dojít k úniku nebezpečných toxických látek do volné přírody. Taková opatření provádí specializované společnosti, při jejichž činnosti dochází k průběžné kontrole odebíráním vzorků a jejich analýze.¹⁸

V návaznosti sekundární stopy drogové kriminality v roce 2016 vznikla za přispění Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování mapa, ve které lze nalézt místa, kde byly v minulosti odhaleny laboratoře pro výrobu metamfetaminu a pěstírny konopí. Mapa varen a pěstíren zobrazuje k měsíci říjnu 2022 místa zajištěných nelegálních laboratoří metamfetaminu, opiátů a pěstíren marihuany s přesností na katastr obce, městského obvodu nebo části. Neukazuje

¹⁷ MV – GŘ HZS: Bojový řád JPO – taktické postupy zásahu. L.15 – Zásahy s únikem amoniaku (čpavku). 2011; MV – GŘ HZS: Bojový řád JPO – taktické postupy zásahu. L.16 – Zásahy s únikem chloru. 2011.

¹⁸ LEHMERT, Karel, Drugs and forensics bulletin. Praha: Národní protidrogová centrála, 1/2015. s. 3–12.

jejich přesné umístění. Číslo, které se v dané obci objeví, vypovídá o počtu laboratoří nebo pěstíren a jejich produkční schopnosti ve zvoleném časovém období s odhadovaným rozsahem výtěžnosti pěstírny nebo laboratoře vyjádřené v rozsahu přepočteného na měrnou jednotku v gramech.¹⁹

Obrázek č. 6 – mapa varen a pěstíren. Zdroj: [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: <https://varnyapestirny.policie.cz/>

Předmětný obrázek mapy zobrazuje interaktivní mapu České republiky, kterou lze běžnými nástroji přiblížit na konkrétní obec, u které se poté případně zobrazí počet varen nebo pěstíren odhalených v předmětném období. Pěstírny jsou zde vyobrazeny zelenou barvou a varny oranžovou barvou. Dále je zde znázorněn údaj o rozsahu pěstírny nebo varny. U pěstíren se rozsah stanovuje počtem rostlin a u varen v množství vytvořeného metamfetaminu v gramech.

¹⁹ Mapa varen a pěstíren - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mapa-varen-a-pestiren.aspx>

4. Bezpečnost při vstupu v rámci ohledání laboratoří a pěstíren

Vstup do laboratoří a pěstíren je vždy spojen s určitým nebezpečím pro zdraví osob, které do těchto prostor vstupují, zejména pro policejní orgány a další zúčastněné, či nezúčastněné osoby. Zasahující personál při provádění úkonů v rámci trestního řízení přichází kontaktu s celou řadou chemických látek. V předchozích kapitolách byly mnohé látky nebezpečné pro lidský organismus popsány.

Úkolem této kapitoly je upozornit na rizika, která mohou vznikat zejména chemickými reakcemi látek nalézajících se na těchto místech. Při manipulaci s chemickými látkami je nutné dodržovat maximální obezřetnost a používat ochranné pomůcky (rukavice, obličejové masky, ochranné obleky atd.). Tato obezřetnost musí být tím vyšší, čím je zajišťovaná laboratoř rozsáhlejší.

Chemické látky lze rozdělit dle jejich vlastností do několika základních skupin. Popsány budou takové látky, jejichž výskyt na místech prováděných úkonů je nejčastější. Jedná se o skupiny kyselin, zásad, oxidačních/redukčních činidel a hořavin. Vzájemným smísením určitých skupin může dojít k nekontrolovatelné reakci, jejímž výsledkem může být vývin velkého množství tepla, nebezpečných látek nebo plynů.

4.1. Chemické reakce

Mezi nejzákladnější reakce mezi látkami využívanými při výrobě metamfetaminu metodou, zvanou „česká cesta“ patří neutralizace, hoření a koroze. Neutralizace, je zjednodušeně reakce kyseliny a zásady za vzniku vody a soli příslušné kyseliny za vývoje tepla, které je tím vyšší, čím jsou roztoky při reakci koncentrovanější.

Hoření je redoxní exotermní reakce, tedy probíhající za vývoje světla a tepla. Hoření vzniká a probíhá za určitých podmínek. Pro jeho průběh je zapotřebí přítomnost hořlaviny, oxidačního prostředku a zdroje iniciace.

Redoxní (oxidačně-redukční) reakce jsou chemické reakce, při kterých se mění oxidační čísla atomů. Každá redoxní reakce je tvořena dvěma poloreakcemi, které probíhají současně. Tyto dvě poloreakce jsou oxidace a redukce. Při oxidaci se

oxidační číslo atomu zvyšuje, atom tedy ztrácí elektrony, při redukci se oxidační číslo snižuje, atom tedy elektrony přijímá. Koroze je samovolné postupné rozrušení kovů či nekovových anorganických i organických materiálů (např. plastů) vlivem chemické nebo elektrochemické reakce s okolním prostředím. K zamezení vzniku výše uvedených reakcí je zapotřebí dodržovat řadu pravidel, mezi něž patří oddělené skladování kyselin a zásad, oddělené skladování oxidačních látek a hořavin, skladování látek v materiálech k nim netečných apod.²⁰

4.2. Rizika chemických látek

Při převozu a následném uskladnění je zapotřebí zajistit, aby daná látka nepřišla do styku s látkou, která by vyvolala nekontrolovatelnou chemickou reakci. V případě čistých látek lze k rozdělení do skupin využít zmíněných piktogramů a bezpečnostních listů. Horším případem jsou zajištěné odpadní látky. U chemických odpadů je největším problémem to, že při zajištění se neví, co je obsahem. Základním postupem nakládání s odpady je zjistit jejich pH pomocí univerzálních pH papírků. Tímto lze alespoň rozdělit kyseliny a alkálie. Dále platí pravidlo, v žádném případě neslévat nic dohromady. Pokud je odpadní látka v nevhodném obalu, je zapotřebí zajistit řádný, uzavíratelný a těsnící obal (nejlépe vyhovují obaly z polyethylenu nebo polypropylenu). Mezi nejčastěji používané látky při výrobě metamfetaminu „českou cestou“ patří červený fosfor, kyselina fosforečná, jod, toluen, kyselina chlorovodíková a hydroxid sodný.

Červený fosfor: jedná se o hořlavou látku. Při termickém rozkladu vznikají nebezpečné hořlavé plyny nebo výpary, oxidy fosforu a fosfanů. Hrozí nebezpečí výbuchu prachu iniciací elektrostatickým nábojem a nebezpečí výbuchu, vznícení nebo vzniku hořlavých plynů s látkami podporujícími hoření. Mezi neslučitelné materiály patří oxidační činidla, peroxidové sloučeniny, chlorečnany, halogeny, síra, nekovové oxyhalogenidy, peroxid vodíku.

Kyselina fosforečná: reaguje s kovy za vzniku vodíku, s tetrahydroboritanem sodným reaguje prudce exotermicky, exotermicky reaguje dále se zásadami a s vodou. Při styku s kyanidy, merkaptany sulfidy a halogenovanými organickými

²⁰ KOLEKTIV: *Kriminalistická příručka: Drogy*. Praha: Národní protidrogová centrála a Kriminalistický ústav Praha, 2015.

látkami vznikají toxické produkty. Při termickém rozkladu může docházet ke vzniku toxických zplodin oxidů fosforu. Mezi neslučitelné materiály patří kovy, tetrahydroboritan sodný, alkoholy, glykoly, aldehydy, aminy, karbamáty, estery, ketony, zásady, organofosfáty, halogeny a organické peroxidy, kyanidy, merkaptany sulfidy a halogenované organické látky.

Jod: sublimuje a je silně korozivní. Při termickém rozkladu vznikají nebezpečné hořlavé plyny nebo výpary. Mezi neslučitelné materiály patří anorganické kyseliny, peroxidy, silná oxidační/redukční činidla, alkalické kovy.

Toluen: jedná se o vysoce hořlavou a výbušnou kapalinu. Snadno se vznítí vlivem tepla, jisker či otevřeného ohně. Páry mohou vytvářet hořlavé nebo výbušné směsi par se vzduchem. Mezi neslučitelné materiály patří silná oxidační činidla.

Kyselina chlorovodíková: je silně korozivní, reaguje s některými kovy (zinek, měď, mosaz) za tvorby vodíku, který se vzduchem vytváří výbušnou směs. Při kontaktu s louhy může nastat prudká reakce. Únik do kanalizace může způsobit reakci s organickými kaly a vznik prudce jedovatého sulfanu. Při reakci s kovy se uvolňuje vodík, který se vzduchem vytváří výbušnou směs. Mezi neslučitelné materiály patří acetanhydrid (bouřlivá reakce), acetylidy (vznik výbušného plynu acetyleny), alkalické kovy (prudká až explozivní reakce), chlornany (vznik plynného chloru), kovy (korozivní kovy reagují se vznikem hořlavého vodíku, např. železo, zvláště intenzivně se projevuje u hliníku, sodíku, apod), kyanidy (vznik prudce jedovatého kyanovodíku), kyselina chlórsulfonová (bouřlivá reakce - uvolňuje se plynný chlorovodík), manganistan draselný (bouřlivá reakce, vzniká plynný chlor).

Hydroxid sodný: reaguje s lehkými kovy za tvorby vodíku. Prudce reaguje s kyselinami, nitrily, kovy alkalických zemin v práškové formě, sloučeninami amoniaku, kyanidy, hořčíkem, organickými nitrosloučeninami, organickými hořlavými, fenoly a oxidovatelnými substancemi. Mezi neslučitelné materiály patří lehké kovy (tvorba vodíku, který se vzduchem vytváří výbušnou směs), kyseliny, nitrily, kovy alkalických zemin v práškové formě, sloučeniny amoniaku,

kyanidy, hořčík, hliník, organické nitrosloučeniny, organické hořlaviny, fenoly a oxidovatelné látky.²¹

Obrázek č. 7 – dvě balení kyseliny fosforečné. Zdroj: foto autora, spis Krajského ředitelství Libereckého kraje.

Obrázek č. 8 – balení jodu. Zdroj: foto autora, spis Krajského ředitelství Libereckého kraje.

²¹ KOLEKTIV: *Kriminalistická příručka: Drogy*. Praha: Národní protidrogová centrála a Kriminalistický ústav Praha, 2015. s. 21–43.

Obrázek č. 9 – kyselina chlorovodíková. Zdroj: foto autora. Spis Krajského ředitelství Libereckého kraje.

Obrázek č. 10 – Toluén – rozpouštědlo. Zdroj: foto autora, spis Krajského ředitelství Libereckého kraje.

Předmětné obrázky byly vybrány s ohledem na velmi častý výskyt vyobrazených chemických látek při ohledání laboratoří na výrobu metamfetaminu jodofosforečnou metodou.

4.3. Ochranné prostředky

Některé útvary policie, jejichž hlavní činností je prověřování a dokumentace drogové trestné činnosti, jsou vybaveny polomaskami s protiplynovými filtry, ochrannými kombinézami z netkané textilie typu Tyvek a nitrilovými rukavicemi. Z pohledu ochrany před nebezpečnými chemickými látkami lze tyto prostředky považovat za nedostačující. Masky sice chrání před inhalační intoxikací, avšak nikterak nechrání před možným žíravým účinkem v případě potřísnění obličeje nebo před žíravými plyny, jako je např. chlorovodík, který se masivně uvolňuje z běžně používané kyseliny chlorovodíkové. Obleky z netkané textilie nevykazují prakticky žádnou chemickou odolnost v případě potřísnění či při působení žíravých plynů.²²

V případech, kdy jsou odhaleny zejména velkokapacitní laboratoře pro výrobu metamfetaminu, má policejní orgán možnost vyžádat součinnost jednotky Hasičského záchranného sboru, která je pro manipulaci s nebezpečnými látkami mnohem lépe vybavena a vyškolená. Zajištěné předměty a chemikálie jsou uloženy do skladovacích prostor v režimovém areálu Ministerstva vnitra, v němž má sídlo Odbor kriminalistické techniky a expertiz. Po dohodě se znalce se určí položky určené ke zkoumání, které se předají na dožadovaná pracoviště. Ostatní předměty se uloží do režimových skladů. Takto uložené stopy jsou zde ponechány k případné potřebě dalšího zkoumání nebo do příkazu k jejich zničení. Jednotlivá krajská ředitelství Policie ČR k tomuto postupu vydávají interní akty – rozkazy ředitele Krajského ředitelství.

²² KOLEKTIV: *Kriminalistická příručka: Drogy*. Praha: Národní protidrogová centrála a Kriminalistický ústav Praha, 2015. s. 22–25.

Obrázek č. 11 – Ochranné prostředky policistů před vstupem do laboratoře na výrobu metamfetaminu. Zdroj: foto autora.

Pro názornost využití ochranných prostředků policistů při vstupu do laboratoří určených k výrobě metamfetaminu byla použita fotografie policistů TOXI týmu Libereckého kraje před vstupem do prostor, kde několik předchozích měsíců docházelo k výrobě metamfetaminu. Uvedená fotografie vznikla při realizaci případu, který je v této práci popsán v případové studii. Vzhledem k tomu, že obleky, které mají policisté na sobě, jsou neprodyšné, je značně obtížné v nich provádět jakékoliv činnosti. V tomto případě úkony trestního řízení probíhaly v období, kdy venkovní teploty dosahovali 30 stupňů Celsia. Policisté tak musí dodržovat pravidelné přestávky a doplňovat tekutiny. Policisté pro tyto případy provádí cvičení, při kterých si osvojují práci v takovém prostředí i s použitím veškerých ochranných oděvů. Při cvičení se rovněž používají neprodyšné obleky a každý otvor, kterým by k tělu mohla proniknout nebezpečná látka k pokožce, je neprodyšně uzavřen lepicí páskou. Již samotná příprava úkonu je časově i fyzicky velmi náročná. Samotný výkon prohlídky prostor laboratoře pro výrobu metamfetaminu i pěstírny konopí zabere obvykle několik hodin, někdy i celý den. O cvičeních speciálních týmů při zásazích v nelegálních laboratořích na výrobu metamfetaminu bylo v odborných periodikách napsáno již několik článků. V Bulletinu Národní protidrogové centrály č. 1/2020 bylo popsáno cvičení Toxi

týmu Krajského ředitelství Libereckého kraje, které policistům přineslo cenné zkušenosti, kterých mohly využít při řešení dalších případů. Uvedeného školení se kromě policistů účastnili i zástupci státního zastupitelství, Národní protidrogové centrály a také znalci Odboru kriminalistické techniky a expertiz Krajského ředitelství Ústeckého kraje. Všichni zúčastnění bedlivě sledovali práci policistů, kteří byli rozděleni do jednotlivých týmů a na závěr jejich práci vyhodnotili, přičemž nešetřili konstruktivní kritikou. S ohledem na opatření proti onemocnění Covid-19 se další školení podobného typu zatím nemohla uskutečnit, nicméně do budoucna se počítá s jejich opakováním.

5. Postup při zajišťování stop při domovní prohlídce či prohlídce jiných prostor a pozemků

V kriminalistické praxi je jedním ze způsobů přímého prověřování objektů, míst a osob policejními orgány využívána prohlídka. Prohlídka je kriminalistická metoda spočívající v přímém prověřování objektů, míst a osob za účelem nalezení a zajištění osob a věcí důležitých pro plnění úkolů Policie České republiky. Policejními orgány je hojně využívána domovní prohlídka, jejíž právní rámec je zakotven v hlavě čtvrté, oddílu pátém, zejména v ustanovení § 82 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. Domovní prohlídka je specifický a náročný úkon, jednak díky požadavkům na rozsáhlou přípravu, jednak z důvodu vlastního provedení. Domovní prohlídka je z pohledu práva neodkladným a neopakovatelným úkonem ve smyslu § 160 odst. 4 trestního řádu, kdy její realizaci ve většině případů týkajících se drogové trestné činnosti nelze odložit na dobu, než bude zahájeno trestní stíhání ve smyslu ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu. Tento důkazní prostředek je nutno považovat za jedinečný ve vztahu k náležitému objasnění věci, přičemž obstarávání prostředků k důkaznímu využití pro účely trestního řízení nelze zajistit jinak. Z předchozího prověřování musí být bezpečně zjištěno a řádně podloženo, že se v prostorách, které budou domovní prohlídkou dotčeny, mohou nacházet důkazy v podobě omamných a psychotropních látek, prekurzorů, předmětů k užívání drog, finanční hotovost a další věci různého charakteru, převážně předměty mající povahu majetkového charakteru pocházející z trestné činnosti i listinné důkazy a jiné dokumenty. Takto získané důkazy prostřednictvím domovní prohlídky by měly být způsobilé objasnit společensky vysoce škodlivou a závažnou trestnou činnost a musí jednoznačně dokazovat páchání trestné činnosti prověřovaných osob.²³

Prohlídka v souvislosti s drogovou trestnou činností má oproti jiným druhům trestné činnosti jistá specifika. Je zde kladen důraz na bezpečnost a ochranu zdraví zasahujících policistů a dalších přítomných osob. Požadavky na ochranu

²³ STRAUS, Jiří, *Drugs and forensics bulletin*. Praha: Národní protidrogová centrála, 4/2021, s. 23–28.

zdraví vyplývají z druhu a množství věcí, které jsou při prohlídkách zajišťovány jako věci důležité pro trestní řízení. Při prohlídkách jsou zajišťovány zejména různé kyseliny, louhy a rozpouštědla v případě nelegálních laboratoří na výrobu metamfetaminu nebo velké množství druhů postřiků a hnojiv v případě indoor pěstíren konopí. Dalšími skutečnostmi, které potenciálně mohou ohrozit zdraví zasahujících policistů, jsou amatérsky a neodborně provedené zásahy do elektroinstalace. Nebezpečí hrozí zejména tehdy, když v místě prohlídky probíhá chemická reakce.

5.1. Proces povolení prohlídky

Podle současné platné a účinné právní úpravy je vydání příkazu k domovní prohlídce i prohlídce jiných prostor a pozemků podmíněno vydáním písemného a odůvodněného příkazu soudce. V případě domovní prohlídky není možná žádná alternativa než vydání příkazu. U prohlídky jiných prostor a pozemků se postup liší. Trestní řád připouští dvě možnosti, za kterých je možné tuto prohlídku vykonat bez příkazu. První možností je, že *„bez příkazu může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor nebo pozemků, jestliže vydání příkazu nelze předem dosáhnout a věc nesnese odkladu. Policejní orgán je však povinen si bezodkladně dodatečně vyžádat souhlas orgánu oprávněného k vydání příkazu; v přípravném řízení tak činí prostřednictvím státního zástupce. Pokud oprávněný orgán souhlas dodatečně neudělí, nelze výsledek prohlídky použít v dalším řízení jako důkaz“*.²⁴ V tomto ustanovení jsou dány dvě podmínky, které musí být splněny současně. Jednak „příkazu nelze předem dosáhnout“, policejnímu orgánu nebyl předem znám objekt, ve kterém by bylo třeba provést prohlídku (např. podezřelý byl zadržen v dosud neznámém vozidle) a není v průběhu běžící realizace reálná možnost si příkaz zajistit. Jednak když „věc nesnese odkladu“, v tom případě, když je třeba tuto prohlídku provést ihned k zajištění věci nebo osoby důležité pro trestní řízení, neboť např. hrozí její ukrytí na jiném místě, u věci též její zničení, poškození nebo odstranění. Obě tyto podmínky musí být splněny zároveň. V praxi to probíhá tak, že je o celé věci z místa vyrozuměn dozorový státní zástupce, je provedena

²⁴ Beck-online - beck-online [online]. Copyright © 2009 [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>.

prohlídka jiných prostor a jakmile to okolnosti dovolí, je zpracována policejním orgánem písemná žádost o souhlas s provedením této prohlídky ve smyslu § 83a odst. 2 trestního řádu. Žádost je adresována příslušnému státnímu zastupitelství, které o dodatečný souhlas žádá příslušný soud. Přílohou této žádosti je zpracovaný protokol o provedení prohlídky, kde musí být kromě jiných povinných náležitostí, uvedeny okolnosti vedoucí k danému postupu.

Druhou možností je, že *„bez příkazu může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor a pozemků také tehdy, pokud uživatel dotčených prostor nebo pozemků písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí, a své prohlášení předá policejnímu orgánu. O tomto úkonu však musí policejní orgán bezodkladně vyrozumět předsedu senátu oprávněného k vydání příkazu a v přípravném řízení státního zástupce“*.²⁵ Uživatelem dotčených prostor a pozemků je osoba, která prohlíženého prostoru, nebo pozemku skutečně užívá, může jí být vlastník, nájemník, podnájemník, popř. osoby jim blízké. V praxi to většinou vypadá tak, že uživatel, většinou se jedná o uživatele motorového vozidla, sám vyhotoví písemné prohlášení, že souhlasí s provedením prohlídky, a toto prohlášení předá policejnímu orgánu, nebo toto své prohlášení nadiktuje policistům, kteří jej na místě vyhotoví na počítači, po vytisknutí jej osoba podepíše a předá zpět policejnímu orgánu. Následně je tedy přistoupeno k provedení prohlídky. Tato situace nastává velmi často tehdy, kdy si je osoba – uživatel jistý, že v zájmové prostře není nic, co by mu mohlo přitížit nebo se domnívá, že věci v prostře uložené nejsou věci, které by mohly policejní orgán zajímat. V prohlášení musí být uvedeny údaje k osobě, která prohlášení činí, jaké konkrétní prostory se prohlášení týká, kdy a kde je prohlášení činěno. Dále musí být uvedeno, že osoba souhlasí s prohlídkou dotčených prostor a následně musí být prohlášení touto osobou podepsáno. Ze strany policejního orgánu je poté kopie souhlasného prohlášení a kopie protokolu o prohlídce zaslána na vědomí dozorovému státnímu zástupci.

5.2. Zajištění věcí a osob důležitých pro trestní řízení

²⁵ ŠÁMAL, Pavel. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1121–1126.

Zákonnou podmínkou pro provedení domovní prohlídky je skutečnost, „je-li důvodné podezření, že by v bytě nebo v jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydlí) je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení.“ Ze stejných důvodů je možné vykonat „i prohlídku prostor nesloužících k bydlení (jiných prostor) a pozemků, pokud nejsou veřejně přístupné.“ Smyslem prohlídky je tedy nalezení věcí a osob důležitých pro trestní řízení. Z trestního řádu vyplývá, co se rozumí věcí důležitou pro trestní řízení. Jde o věc, která může sloužit pro důkazní účely, je nástrojem trestné činnosti, je výnosem z trestné činnosti, nebo je náhradní hodnotou za věc uvedenou.

5.3. Zajištění stop

Vyhledávání a zajišťování stop v rámci prohlídky se řídí obecnými pravidly kriminalistické techniky jako při ohledání místa činu. Přednost tedy mají pachové stopy (pokud by byla potřeba jejich zajištění) a mikrostopy. Další v pořadí by měly být stopy, které by mohly být lehce znehodnoceny, tj. biologické, daktyloskopické a trasologické. Základem musí být ale důraz na bezpečnost zasahujících osob a osob na úkonu přítomných a také to, aby nedošlo ke znehodnocení zajišťovaných stop nebo jejich vzájemné kontaminaci. Zajišťované stopy se na místě fotografují a následně se z celé prohlídky vyhotovuje fotodokumentace. Někdy se též vytváří topografická dokumentace a pořizuje se náčrtek. Náčrtek se vytváří zejména při prohlídce rozsáhlých objektů. Důvodem je lepší představa o členění objektu a míst zajištění stop. Důležité je místo zajištění stopy a následně i způsob jejího uložení do vhodných obalů. Balení stop a ukládání do vhodných obalů upravuje Pokyn policejního prezidenta č. 272/2016 Sb., o drogové kriminalitě.

5.4. Omamné a psychotropní látky a související stopy

Nejdůležitější skupinou zajišťovaných věcí – stop jsou samozřejmě návykové látky ve smyslu zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, respektive uvedených v Nařízení vlády č. 463/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a prekurzory jako výchozí látky k výrobě drog a další látky zakázané nebo regulované ve smyslu zákona č. 272/2013 Sb., o prekurzorech, ve znění pozdějších předpisů. V těchto předpisech uvedené látky se mnohdy nazývají látky vyjmenované. Při manipulaci je nutné dbát zvýšené opatrnosti. Standardním postupem je, že příslušníci policie

při dokumentování trestné činnosti užívají rukavice, ale při drogové kriminalitě, zejména v nelegálních laboratořích a pěstírnách konopí, používají i další ochranné prostředky, kterými jsou například respirátory, masky a jednorázové ochranné obleky. Při zajištění je nutné označit a zabalit každou zajišťovanou stopu zvlášť – tedy nesespávat, nesmíchávat ani na první pohled podobné látky. Zajišťovat je v původních obalech, tedy tak, jak byly nalezeny a zajištěny.²⁶

Pokud je při výkonu prohlídky osobně přítomen znalec z odvětví chemie, tak ve spolupráci s ním se provádí odebrání vzorků ze stop k tomu vhodných. Se zajištěním drog souvisí také předměty sloužící k výrobě, tj. veškeré laboratorní sklo (varné mísy, baňky), veškeré chemikálie užívané při výrobě (prekurzory, louhy, kyseliny), sudy s meziprodukty, nádoby s odpadem, ale také veškeré i dosud rostoucí rostliny konopí, hnojiva a technologie z pěstíren. Užívané laboratorní sklo nebo třeba sodíkové výbojky s hliníkovými stínítky jsou významným nosičem daktyloskopických stop. To vše může v rámci znaleckého zkoumání přinést zásadní informace k prokázání rolí jednotlivých osob při trestné činnosti, ovlivnit právní kvalifikaci a následně vést až k odsouzení osob. Je potřeba si uvědomit, že je nutné, alespoň fotograficky zadokumentovat i množství prázdných obalů od chemikálií, neboť i toto může podat obrázek o době a rozsahu páchané trestné činnosti. O rozsahu nelegální výroby může svědčit i velikost reakčních nádob – baněk užitých k výrobě metamfetaminu, množství prekurzoru, jodu a červeného fosforu. I v nelegální laboratoři lze hovořit o „zákonu přiměřenosti nádob“. Tedy velikost baňky odpovídá vyráběnému množství návykové látky. V domácích laboratořích jsou nacházeny menší baňky o objemech 100-1000 ml, v těch velkých řekněme až „průmyslových“ laboratořích, jde o baňky o objemech 6000 – 10 000 ml. Tyto velké baňky jsou vyráběny již na zakázku. Doba výroby metamfetaminu je ale ve všech nádobách prakticky stejná. Rozdíl je pouze v čase potřebném na zahřátí směsi, což je vyřešeno příslušným zdrojem tepla.

5.5. Listinné důkazy

²⁶ *Drugs and forensics bulletin*. Praha: Národní protidrogová centrála, 4/2021, s. 23–28.

Mezi zájmové listinné materiály patří zejména rukou psané poznámky, a to ve vztahu k výrobnímu nebo pěstebnímu postupu, poznámky ke kontaktním adresám, telefonním číslům a jménům. Dále jsou to doklady prokazující zakoupení chemických látek, technologií a předmětů užitých k výrobě, jako jsou různé pokladní bloky, účtenky, faktury. Také písemnosti prokazující ubytování a tankování PHM v zájmových destinacích, v případě zahraničního prvku ve spise jde také o mapy měst. Dále jsou to smlouvy a písemnosti prokazující užívání nebo vlastnictví dotčených prostor, které budou sloužit jednak k prokazování vztahu osob k zájmovým objektům a jednak pro případné využití v rámci finančního šetření, jako jsou kupní smlouvy, nájemní smlouvy, doklady k motorovým vozidlům. Často se také nalézají doklady – ať už zájmových neb také cizích osob, popř. částečné fotografie dokladů.²⁷

5.6. Elektronika - telefony a výpočetní technika

Důležitým zdrojem informací pro trestní řízení a také důkazem jsou mobilní telefony, počítače a různá paměťová média, respektive data na nich uložená. Při prověřování drogové trestné činnosti jsou velmi často nasazeny odposlechy. Pachatelé mobilní telefony, popř. uživatelská čísla, velmi často střídají. Nepoužívaných zařízení se obvykle úplně nezbavují, ale po nějaké době se k nim vrací. Proto bývá při prohlídkách zajišťováno značné množství mobilních telefonů. Na místě je nutné minimalizovat manipulaci s nalezenými telefony zejména s ohledem na případné další zkoumání z odvětví daktyloskopie nebo genetiky. Pokud osoba zadržená na místě prohlídky spolupracuje, je vhodné od této osoby zjistit maximum možných přístupových hesel, pinů a gest. To je aktuální hlavně v této přetechnizované době, kdy je velmi rozšířené užívání tzv. SMART zařízení. Pokud je to možné, tato zařízení se uvádí do tzv. „režimu letadlo“, aby se tak zabránilo manipulaci s obsahem dat na dálku. Je-li to nutné, zajišťují se telefony i s nabíječkou zasunutou v zařízení tak, aby bylo možné jej dobít. Pokud by se zajišťovali CD-DVD nosiče, tak je nutné věnovat zvýšenou pozornost jejich poškození při balení. Jestliže je policejnímu orgánu předem známa skutečnost, že zájmová osoba využívá výpočetní techniku ve zvýšené míře, že je osoba této

²⁷ *Drugs and forensics bulletin*. Praha: Národní protidrogová centrála, 4/2021, s. 23–28.

problematiky znalá, a to včetně zajištění techniky proti neoprávněnému přístupu, je zcela žádoucí, aby součástí týmu na prohlídce byl i znalec z oboru kybernetiky. Znalec na místě se uplatní také v případě poznatků na využívání dnes velmi populárních kryptoměn. V případě prohlídek je naprosto zásadní zajišťovat i nalezené navigace, jejichž vyhodnocení přináší množství důležitých informací. Také volně uložená paměťová media, jako flash disky a různé paměťové karty, jsou při drogové trestné činnosti věcmi důležitými pro trestní řízení. Zjištěná výrobní čísla telefonů a identifikační čísla nalezených SIM karet nebo obalů od SIM karet jsou v dalším průběhu řízení také využívána, a to zejména k ustanovení dosud neznámých uživatelů – osob zachycených v rámci odposlechu, nebo je využít institut dle § 88a tr. řádu, tj. zjišťování údajů o telekomunikačním provozu, která jsou předmětem telekomunikačního tajemství.²⁸

5.7. Peníze a platební prostředky

Peníze se v rámci prohlídek zajišťují z toho důvodu, že jsou nebo mohou být výnosem z trestné činnosti nebo se zajišťují jako náhradní hodnota. Podle okolností případu se pak tyto peníze zajišťují pro výkon peněžitého trestu ve smyslu § 344a tr. řádu nebo pro výkon zabránění části majetku ve smyslu § 358b tr. řádu. V případě zajišťování peněžních prostředků musí být kladen důraz na přesnost a bezchybnost. Peníze je nutné řádně spočítat. Je vhodné je na místě vyfotografovat, jednak na místě vlastního nálezu, jednak poté rozložené na nějaké rovné ploše tak, aby byla zpětně proveditelná kontrola. Tedy bankovky je nutné nafotit tak, aby byl rozpoznatelný jejich počet a nominální hodnota. Čísla a série jednotlivých bankovek není vždy nutné zachycovat. Toto se činí pouze za předpokladu, že v rámci dosud provedeného prověřování byl využit institut předstíraného převodu, popř. použit agent a bylo by nutné použité bankovky zajistit jako důkaz. Vždy je nutné si stanovit minimální hranici, od které se budou finanční prostředky zajišťovat. V současné době je to obvykle částka od 20000,- Kč (nebo její ekvivalent v cizí měně), ale vždy je nutné výši této částky zkoumat individuálně. Důvodem k tomuto postupu jsou například nezabavitelná částka jednotlivce, životní minimum jednotlivce, normativní náklady na bydlení atd. Peníze

²⁸ *Drugs and forensics bulletin*. Praha: Národní protidrogová centrála, 4/2021, s. 23–28.

z různých míst nálezů se nemíchají, vždy se jedná o samostatné stopy. Policie ČR má u České národní banky zřízeny účty pro potřeby trestního řízení v českých korunách a pro měny EUR a USD. Při vkládání zajištěné finanční hotovosti do banky je zároveň provedena kontrola bankovek z důvodu jejich pravosti. Pokud by byla zajišťována jiná měna, než jak bylo uvedeno, tak tato je uschována v pokladnách útvaru. Na místě se dále, většinou fotograficky, zajišťují čísla bankovních účtů nebo jiných finančních produktů, čísla platebních karet apod., zejména pro potřeby následně prováděného finančního šetření. Při nálezu většího množství bankovek je také možné již využívat přenosné počítačky peněz. V případě očekávání výskytu kryptoměn je také vhodné využít přítomnosti znalce. V současné době se vyskytuje několik stovek kryptoměn, kdy mezi nejznámější náleží Bitcoin a další. Finanční prostředky se zajišťují výhradně do bezpečnostních uzavíratelných sáčků, například typu OR-GATECH.²⁹

5.8. Další zajišťované věci

Mezi další významné věci, které jsou zajišťovány při prohlídkách, patří samozřejmě střelné zbraně a střelivo, kdy není rozhodující, zda podezřelý a následně obviněný je držitelem příslušného oprávnění pro držení a nošení zbraní a střeliva. V tomto případě je nutná zvýšená opatrnost jak při manipulaci a ukládání na místě výkonu prohlídky, tak i s ohledem na další převoz a předávání věcí ke znaleckému zkoumání. Nezřídka se vyžaduje na místo výjezd Pyrotechnické služby České republiky, který je nezbytný při nálezů výbušnin, zbraní s hromadným účinkem – granáty, nebo většího množství munice. Dále se na místě výkonu prohlídky z důvodu zajištění jako náhradní hodnoty zajišťují cenné – hodnotné věci, zejména se může jednat o šperky a další cenné předměty. Podstatné jsou také předměty – stopy, které mohou vést k individuální identifikaci osob podílejících se na trestné činnosti ve varnách či pěstírnách – kartáčky na zuby, různá holítká, viditelně používané respirátory nebo jiné obličej chránící ochranné prostředky, gumové rukavice, nedopalky cigaret apod.³⁰

²⁹ *Drugs and forensics bulletin*. Praha: Národní protidrogová centrála, 4/2021, s. 23–28.

³⁰ *Ibidem*.

6. Postup při prověřování drogové kriminality

Prověřování drogové kriminality je jedním z časově i věcně nejnáročnějších postupů, kterými se zabývají specializované články Policie ČR. Tato činnost je v rámci trestního řízení svěřena Službě kriminální policie a vyšetřování, což vychází ze závazného pokynu policejního prezidenta č. 86 z roku 2006.

Jednotlivé složky Služby kriminální policie a vyšetřování provádějí veškeré úkony již o počátku trestního řízení a to u všech trestných činů, které jsou uvedeny ve zvláštní části trestního zákoníku, tedy u těch, které byly podrobně rozebrány v první kapitole této práce.

Policisté se v jednotlivých případech rozhodují o postupu zejména s ohledem na zjištěné skutečnosti, které byly zadokumentovány na počátku trestního řízení. Základním kritériem pro rozhodování o stanovení postupu při prověřování je nejen samotná skutková podstata, která je v jednání spatřována, ale zejména závažnost tohoto jednání. Rozdílný bude postup u přechovávání omamné nebo psychotropní látky zjištěný u koncového uživatele návykových látek, kde se nepředpokládá větší rozpracování takového případu a většinou je věc vyřizována v rámci zkráceného přípravného řízení, které je upraveno v § 179a a následujících ustanovení trestního řádu. U případů závažnějších, kde je od počátku zřejmé, že pro objasnění věci bude třeba získat více poznatků a důkazů o trestné činnosti pachatele nebo pachatelů, je policisty prováděno tzv. rozpracování případu.

V souvislosti s rozpracováním je policejními orgány využíváno množství oprávnění, která napomáhají řádnému objasnění věci a opatření relevantních důkazů. K těmto oprávněním patří operativně pátrací prostředky, které jsou zakotveny v hlavě deváté zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), v § 158b trestního řádu. Zde jsou vymezeny jednotlivé druhy těchto prostředků, konkrétně předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta.³¹

Dalšími prostředky využívanými policejními orgány jsou podpůrné operativně pátrací prostředky, které jsou uvedeny v § 72 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Podle ustanovení § 72 tohoto

³¹ ŠÁMAL, Pavel. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 1983–1994.

zákona je policista oprávněn při předcházení trestným činům a v souvislosti s řízením o trestných činech používat operativně pátrací prostředky. Za tyto prostředky jsou považovány informátor, krycí prostředky, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky.³²

6.1. Předstíraný převod

Předstíraným převodem uvedeným v ustanovení § 158c trestního řádu se rozumí předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění včetně převodu věci, k jejímuž držení je třeba zvláštního povolení, jejíž držení je nepřípustné, která pochází z trestného činu, nebo která je určena ke spáchání trestného činu. Předstíraný převod lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce.³³

Již z uvedené citace je zřejmé, že takový institut je jako stvořený pro využití při odhalování drogové kriminality. Policisté předstíraný převod využívají v hojné míře k uskutečnění prodeje nelegálních drog mezi distributorem a policistou, který na místě vystupuje v utajení. Je pravdou, že často je tento způsob napadán ze strany obhajoby, neboť jsou zde určité podobnosti s tzv. policejní provokací, tedy nezákonným postupem policejního orgánu, který nesmí podezřelého podnítit ke spáchání trestného činu. V těchto případech však zkušenosti policisté ze specializovaných útvarů přesně vědí, kdy je vhodné uvedený postup zvolit.

6.2. Sledování osob a věcí

Sledováním osob a věcí, které je uvedeno v § 158d trestního řádu se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné utajovaným způsobem technickými nebo jinými prostředky. Sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, lze uskutečnit pouze na základě písemného povolení státního zástupce. Pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických

³² VANGELI, B.: Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 306–307.

³³ ŠÁMAL, Pavel. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1994–2001.

*prostředků, lze je uskutečnit jen na základě předchozího povolení soudce. Při vstupu do obydlí nesmějí být provedeny žádné jiné úkony než takové, které směřují k umístění technických prostředků.*³⁴

Tento způsob dokumentace trestné činnosti pachatelů je velice často využit v případě velkokapacitních pěstíren nebo laboratoří na výrobu metamfetaminu. Specialisté instalují do objektů či motorových vozidel prostorové odposlechy, které zaznamenávají zvuky, tedy zejména hovory jednotlivých pachatelů a dalších osob, které většinou participují na trestné činnosti pachatelů. Rovněž lze do prostor, kde je předpoklad, že dochází k závažné trestné činnosti, instalovat zařízení, které zaznamenává obraz nebo i zvuk. Takto zajištěné záznamy slouží jako nezastupitelné důkazní prostředky před soudem. Pokud jsou tyto důkazy opatřeny zákonným způsobem, leckdy se tím zkrátí délka trestního řízení, neboť pachatelé a jejich obhájci nemají důvod tyto důkazy rozporovat a přistoupí raději na dohodu o vině a trestu. Stejným ustanovením se řídí i sledování v podobě neustálého dohledu policistů nad podezřelou osobou, zejména u přemísťování podezřelého za účelem páchaní trestné činnosti. Policisté tedy následují sledovanou osobu a skrytě dokumentují její pohyb na určitých místech a případná setkání s dalšími osobami a další činnosti.

6.3. Použití agenta

Použití agenta je upraveno v ustanovení § 158e trestního řádu za podmínek, kdy je vedeno trestní řízení pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny, u taxativně vyjmenovaných trestných činů a trestných činů, u kterých je Česká republika vázána mezinárodní smlouvou. Agentem je příslušník Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů plnící úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem, vystupující zpravidla se zastíráním skutečného účelu své činnosti. Pokud je to k použití agenta, jeho přípravě nebo k jeho ochraně nutné, je k zastírání jeho totožnosti možné provést několik zákonem stanovených opatření. Těmito opatřeními je vytvoření legendy o jiné osobní existenci, přičemž se osobní údaje

³⁴ ŠÁMAL, Pavel. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2001–2012.

vyplývající z této legendy zavádějí do informačních systémů provozovaných podle zvláštních zákonů, tedy například centrálního registru obyvatel. Dále je možné provádět hospodářské činnosti, k jejichž vykonávání je třeba zvláštní oprávnění, povolení či registrace, což je například taxislužba. A podstatným aspektem tohoto ustanovení je oprávnění zastírat příslušnost k Policii České republiky.³⁵

6.4. Informátor

Tento institut vychází z ustanovení § 73 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR. Z tohoto zákonného ustanovení vychází, že *informátorem se rozumí fyzická osoba, která poskytuje policii informace a služby takovým způsobem, aby nebyla vyzrazena její spolupráce s policií. Dále zákon stanoví, že informátorovi lze poskytnout za jeho činnost finanční nebo věcnou odměnu.*³⁶

Využívání informátora je pro Policii ČR upraveno interním aktem řízení, konkrétně pokynem policejního prezidenta č. 140 z roku 2019 ve znění pozdějších změn a doplnění. V tomto závazném pokynu jsou kromě definic jednotlivých pojmů spojených s tímto tématem, zakotveny zásady využívání informátorů. Dále je zde popsán průběh využívání informátora a vyhodnocování tohoto využívání. Rovněž jsou zde vcelku obsáhle zaneseny podmínky a popis předání informátora a v neposlední řadě ukončení využívání informátora.

6.5. Krycí prostředky

*Krycím prostředkem se rozumí věc včetně krycího dokladu, prostor nebo činnost sloužící k zastírání skutečné totožnosti osoby, k zabránění vyzrazení její činnosti nebo k zastírání činnosti policie.*³⁷

Krycí prostředky mají různý charakter, jedná se o jakékoliv věci včetně krycích dokladů, prostor a činností, jejichž prostřednictvím lze zastírat totožnost osoby, zabránit vyzrazení činnosti osoby nebo zastírat obecně činnost policie. Touto

³⁵ ŠÁMAL, Pavel. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2012–2029.

³⁶ VANGELI, B.: Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 307–309.

³⁷ VANGELI, B.: Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 309–312.

osobou může být policista i jiná osoba. Tímto způsobem lze tedy zastříti totožnost informátora. Krycím prostředkem může ve své podstatě být jakákoliv věc, která je způsobilá napomoci zastření totožnosti osoby. Kupříkladu, kromě zmíněných krycích dokladů, se může jednat o širokou škálu věcí od ošacení různého druhu včetně doplňků, přes dopravní prostředky a nebezpečné látky v podobě výbušnin a omamných a psychotropních látek po provozovny předstírající provozování určité podnikatelské činnosti.

6.6. Zabezpečovací technika

Zabezpečovací technikou se rozumí technické prostředky, zařízení a jejich soubory používané za účelem předcházení nebo odstranění ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.³⁸

Tímto podpurným operativně pátracím prostředkem je nejrůznější technika používaná při předcházení nebo odstranění ohrožení bezpečnosti a veřejného pořádku. Taková technika se využívá rovněž při předcházení trestné činnosti, při získávání poznatků v souvislosti s trestním řízením a v návaznosti se zajišťováním krátkodobé ochrany. Zabezpečovací technikou mohou být různé zabezpečovací a signalizační systémy, nástrahové systémy instalované za účelem dokumentování určité činnosti či sběru stop a informací. Takovou techniku lze použít například i v rámci sledování osob a věcí podle § 158d trestního řádu.

6.7. Zvláštní finanční prostředky

Zvláštními finančními prostředky se rozumí vyčleněné finanční prostředky, které jsou používány k úhradě některých výdajů v souvislosti se získáváním poznatků o trestné činnosti, používáním podpurných operativně pátracích prostředků, používáním operativně pátracích prostředků podle trestního řádu a v souvislosti se zajišťováním krátkodobé ochrany osoby. Na nakládání se zvláštními finančními

³⁸ VANGELI, B.: Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 312–313.

*prostředky se nevztahují právní předpisy upravující hospodaření s peněžními prostředky státu.*³⁹

Zvláštní finanční prostředky se využívají zejména jako odměna informátorům případně k pokrytí dalších výdajů, které upravuje výše uvedené zákonné ustanovení. Využití zvláštních finančních prostředků musí být účelné a o jejich využití se vede evidence.

6.8. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Nezastupitelný význam pro prověřování a dokumentaci zvláště závažné trestné činnosti a u té drogové obzvláště, má odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Tento institut je upraven v § 88 trestního řádu a jeho využití je v trestním řízení povoleno pouze u zločinů, na které zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let a taxativně vyjmenovaných trestných činů.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu provádí pro potřeby všech orgánů činných v trestním řízení Policie České republiky. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je oprávněn nařídit předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Příkaz k tomuto opatření musí mít písemnou podobu a musí být odůvodněn, včetně konkrétního odkazu na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva zavazuje. Do okruhu těchto trestných činů patří také nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami podle § 283 trestního zákoníku. Pokud je příkaz soudem vydán, musí obsahovat všechny konkrétní, známé a podrobné údaje k účastníku telekomunikačního provozu. Příkaz je v tomto opatření časově omezen, přičemž doba využití nesmí být delší než čtyři měsíce. V odůvodnění příkazu musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání tohoto příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují.⁴⁰

³⁹ VANGELI, B.: Zákon o Policii České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, s. 313–314.

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1192–1221.

Každý z těchto institutů vyplývajících ze zákonných ustanovení by měl být v policejní práci využit citlivě k prověřovanému případu. Policisté by měli neustále vyhodnocovat nastalou situaci a jednotlivé prostředky použít pouze, je-li to nezbytné. Ukvapené a nepodložené využívání těchto činností může být vyhodnoceno jako nezákonné a takto získané informace či důkazy nemohou být dále použity při projednání před soudem.

Instituty vycházející z ustanovení trestního řádu samozřejmě podléhají schvalování, a to buď ze strany státního zástupce nebo soudu. Každá žádost o povolení jednotlivého oprávnění musí být písemná. K písemné žádosti se předkládá spisový materiál, který by měl obsahovat dosud zjištěné skutečnosti o trestné činnosti a podezřelých, proti kterým se řízení vede.

7. Postup při vyšetřování drogové trestné činnosti

Vyšetřováním je pojmenován úsek přípravného trestního řízení, na počátku ohraničen vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 trestního řádu, které musí být doručeno obviněnému a ukončen podáním obžaloby ze strany státního zástupce, respektive předběžným projednáním obžaloby.⁴¹

7.1. Vydání usnesení o zahájení trestního stíhání

Policejní orgány vydávají usnesení o zahájení trestního stíhání dle ustanovení § 160 odst. 1 trestního řádu na základě shromážděných podkladů - důkazů, přičemž každý policejní orgán je povinen neprodleně rozhodnout o zahájení trestního stíhání, nasvědčují-li prověřováním podle § 158 tr. řádu zjištěné a odůvodněné skutečnosti tomu, že byl spáchán trestný čin a je dostatečně odůvodněn závěr, že jej spáchala určitá osoba, tedy konkrétní obviněný. Z popisu skutku musí vyplývat závěr, že se s nejméně vyšší mírou pravděpodobnosti skutek stal, je trestným činem a dopustil se ho obviněný, proti kterému se řízení vede.⁴²

V praxi se počáteční fáze vyšetřování liší podle závažnosti projednávané věci a zejména podle případného naplnění důvodů vazby uvedených v ustanovení § 67 trestního řádu. V případě, že se jedná o druhově méně závažné jednání, které spadá do věcné příslušnosti nižších organizačních složek Policie ČR, a nejsou zde důvody vazby, vede se vyšetřování tzv. na svobodě, kdy se nevyužívá opatření, při kterém by byl obviněný omezen na osobní svobodě déle, než je nezbytné pro provedení prvotních úkonů ve vyšetřování. Prvotními úkony je doručení usnesení o zahájení trestního stíhání a výslech osoby obviněného.

7.2. Vazba

U závažnějších věcí, kde většinou dochází k dlouhodobějšímu využití oprávnění policie, zejména sledování, odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a využití dalších operativně pátracích prostředků, které prověřováním přinesou větší

⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2092–2111.

⁴² ŠÁMAL, Pavel. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2092–2111.

množství důkazů o rozsahu trestné činnosti, dojde ve většině případů policejní orgán k závěru, že je zde důvod, pro který lze obviněného umístit do vazby.

Vazba je opatření v trestním řízení, při kterém se osoba obviněná z trestného činu zajišťuje pro trestní řízení a výkon trestu. Vzetí do vazby zpravidla navazuje na zadržení osoby nebo zatčení osoby na základě soudem vydaného příkazu k zatčení. Vzetí do vazby je velmi závažným zásahem do osobní svobody občana. S ohledem na takovou závažnost zásahu do základních práv a svobod lze vzít do vazby pouze osobu, vůči které bylo usnesením zahájeno trestní stíhání pro konkrétní trestný čin. Obviněného lze vzít do vazby pouze tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností ve smyslu § 67 *trestního řádu* vyplývá *důvodná obava, že buď uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stálé bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest*. Toto je definice pro tzv. útečkovou vazbu. Dále lze obviněného vzít do vazby, *pokud je důvodná obava, že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání*. Tato definice označuje tzv. koluzní vazbu. Posledním důvodem, kdy je možné vzít obviněného do vazby je, *pokud je důvodná obava, že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná tr. čin, který připravoval nebo kterým hrozil*, čímž se označuje tzv. vazba předstižná.⁴³

S trestním stíháním obviněného, u kterého bylo rozhodnuto o jeho vzetí do vazby, je u závažnějších případů spojena tzv. nutná obhajoba. Z důvodu uvedených v § 36 *trestního řádu* musí mít obviněný obhájce. Obhájce má svá práva a povinnosti, které jsou rovněž upraveny trestním řádem. V případech nutné obhajoby policejní orgán o všech dalších úkonech důležitých pro trestní řízení vyrozumívá právě obhájce. Obhájce může být v tomto případě zvolený samotným obviněným, případně osobou z okruhu blízkých, a pokud nedojde k jeho zvolení, je ustanoven příslušným soudem.⁴⁴

⁴³ HENDRYCH, Dušan et al. *Právní slovník*. Praha: C. H. Beck, 2009.

⁴⁴ ŠÁMAL, Pavel et al.: *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2092–2111.

7.3. Výslech obviněného

Další podstatnou fází vyšetřování je výpověď obviněného. Obviněný má práva odlišná od ostatních stran v trestním řízení. Na rozdíl například od svědka nemá povinnost vypovídat k dané věci. Po doručení usnesení o zahájení trestního stíhání má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou mu kladeny za vinu a to po poradě se svým obhájcem. Pokud se rozhodne k věci vypovídat, je jeho výpověď zadokumentována na protokol o výslechu obviněného. Tento protokol v dalších fázích trestního řízení – v řízení před soudem slouží jako důkaz.⁴⁵ V případě výslechu obviněného u závažných a rozsáhlých drogových věcí se jedná o velmi zásadní a náročnou záležitost. Takový výslech musí být řádně připraven a není výjimkou, že jej vede několik policistů, kteří se navzájem doplňují. V praxi často nastávají situace, kdy obviněný svou prvotní výpověď postupem času mění s ohledem na důkazní situaci. V těchto případech je stěžejní zachycení podstatných okolností k případu již v počáteční fázi vyšetřování. Nezastupitelnou funkci zde má také taktika výslechu. Pokud jsou v průběhu výslechu zvoleny otázky takticky správně, lze dosáhnout výpovědi, která je procesně použitelná. Tím je myšlena taková výpověď, která odpovídá zajištěným důkazům, a nejsou v ní zásadní rozpory. Obvinění mají velmi často tendence bagatelizovat svou trestnou činnost a v rámci drogové kriminality v dosti případech dochází k rozkrytí větší skupiny pachatelů, neboť obviněný pachatel nechce nechat vinu pouze na sobě a snaží se upozornit na podílnictví dalších osob.

7.4. Výslechy svědků

Výslech svědka se obecně řídí ustanovením § 101 trestního řádu. U drogových deliktů se v případě svědků většinou jedná o drogově závislé osoby, u nichž je předpoklad, že z důvodu užívání omamných a psychotropních látek bude jejich paměťová stopa velmi brzy narušená nebo zcela ztracená. Z tohoto důvodu je výslech svědků prováděn jako neodkladný úkon podle ustanovení § 164 odst. 1 trestního řádu.⁴⁶

⁴⁵ HENDRYCH, D. et al. Právní slovník. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1118–1119.

⁴⁶ ŠÁMAL, P. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2617–2629.

Svědék je poučen, že musí vypovídat pravdu a nesmí zamlčovat důležité skutečnosti o vyšetřované trestné činnosti a jejím pachateli. Proto se předpokládá, že výpověď svědka má větší váhu, než výpověď samotného pachatele. Za křivou svědeckou výpověď svědkovi hrozí trestní stíhání, o čemž je rovněž vždy náležitě poučen. Svědkovi je umožněno, aby se k věci souvisle vyjádřil, nicméně ve věcech týkajících se drogové kriminality se většinou přechází k otázkám vyslychajícího. Svědek mnohdy není schopen sám souvisle vypovídat a odvolává se na svou předchozí výpověď, která s ním byla učiněna v předchozí fázi trestního řízení, se kterou však nelze použít ani jej s ní konfrontovat. Ve většině případů drogové trestné činnosti, kde je stíhán tzv. dealer, je žádoucí, aby se svědecké výpovědi tzv. odběratelů konaly v nejkratší možné době od vydání usnesení o zahájení trestního stíhání, neboť z již zmíněných příčin kvalita výpovědi jednotlivých svědků klesá. Často takových svědků bývají i desítky a s ohledem na to, že neřídka se jedná o osoby, které velmi často mění místo pobytu a telefonní čísla, není jednoduché tyto nezbytné úkony provést.

Vzhledem k tomu, že obviněný, případně jeho obhájce, má právo účastnit se vyšetřovacích úkonů, policejní orgán musí o každém důležitém úkonu v trestním řízení vyrozumět obviněného, případně jeho obhájce.⁴⁷

Policejní orgán tak musí své úkony plánovat s předstihem, neboť musejí být dodržovány lhůty vyrozumívání. Pokud se obviněný či jeho obhájce účastní výslechu svědka, má právo pokládat svědkovi doplňující otázky. Svědek je pak povinen na tyto otázky odpovídat. Stejným způsobem se řídí i ostatní vyšetřovací úkony.

7.5. Skončení vyšetřování - Návrh na podání obžaloby

Skončení vyšetřování je závěrečnou fází vyšetřování, přičemž její podstata je uvedena v ustanovení § 166 trestního řádu. Policejní orgán by měl v této fázi mít veškeré potřebné důkazy, které jsou důležité pro podání obžaloby a následné řízení před soudem. Takto připravený spis předloží oprávněným osobám

⁴⁷ ŠÁMAL, P. et al.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 404–426

k prostudování. Oprávněnými osobami jsou v tomto případě obviněný, jeho obhájce a poškozený.⁴⁸

Po prostudování spisu všemi uvedenými oprávněnými osobami policejní orgán vypracuje závěrečné rozhodnutí, kterým v případech, kdy je známý pachatel, a vyšetřováním nebyly zjištěny žádné překážky v trestním řízení, je návrh na podání obžaloby. V tomto návrhu policejní orgán uvede veškeré dosud zjištěné důkazy, které zároveň stručně popíše. Jedná se zejména o výpovědi obviněného, svědků, výsledky domovních prohlídek, vyhodnocení zajištěných stop, vyhodnocení odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu, vyhodnocení sledování a dalších operativně pátracích prostředků a zároveň navrhne další postup v případě například zajištěných věcí, u kterých je předpoklad, že může dojít k jejich propadnutí. K tomuto návrhu policejní orgán připojuje kompletní spis a společně je doručí státnímu zástupci, který v této věci vykonává dozor. Pokud se státní zástupce ztotožní s návrhem policejního orgánu, vypracuje obžalobu a ukončí tak přípravné trestní řízení.⁴⁹

⁴⁸ HENDRYCH, D. et al. Právní slovník. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2154–2166.

⁴⁹ HENDRYCH, D. et al. Právní slovník. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2154–2166.

8. Případová studie případu nedovolené výroby metamfetaminu ve velkém rozsahu organizovanou skupinou pachatelů působící ve více státech

Jako ideální případová studie pro demonstraci většiny dříve popsanych způsobů a metod policejní práce byl vybrán případ dokumentovaný v působišti autora práce, na které se sám podílel dílčími úkony.

Policejním orgánem byly v rámci operativně pátrací činnosti s využitím informací, získaných od informátorů a potvrzených mezi kriminálně závadovými osobami a narkomany, zjištěny skutečnosti označené a později do spisového materiálu založené jako poznatek. Osoba spolupracující ve prospěch Policie ČR sdělila, že jistý O. Š. již v průběhu výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen za drogovou trestnou činnost, po svém propuštění, plánoval velkovýrobu drogy metamfetamin. Z dalšího bylo zjištěno, že O. Š. po propuštění z výkonu trestu sháněl předměty potřebné k výrobě, tedy laboratorní sklo, chemikálie a tablety s obsahem pseudoefedrinu. Jako prostor pro uskutečňování výroby metamfetaminu si měl pronajmout řadovou garáž mimo zastavěné území města. Předmětné chemikálie, zejména kyseliny a rozpouštědla měl objednávat v řádech litrů, červený fosfor a jód v řádech kilogramů. Z tohoto policejní orgán pojal podezření, že uvedená osoba plánuje výrobu této drogy realizovat ve velkém rozsahu.

V této věci byly zahájeny úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 tr. řádu a byla provedena prvotní opatření za účelem zjištění přesného místa a kontaktů prověřované osoby.

Na základě žádosti byl příslušným soudem nařízen odposlech a záznam telekomunikačního provozu účastnických čísel prověřovaného. Dalšími operativními úkony byly zjištěny osoby, participující na tehdy již potvrzené trestné činnosti O. Š. Policejní orgán využitím skrytého prověřování v souladu s ustanovením § 88 trestního řádu a § 158d odst. 3 trestního řádu zjistil, že obviněný úzce spolupracuje s osobou R. K., kdy společně využívají pronajaté prostory autodílny, která byla situována do areálu, v němž působilo větší množství různých firem a mimo jiné i sklad drogistického zboží. Tento fakt se jevil jako dokonalé krytí pro trestnou činnost těchto osob, neboť v běžné autodílně se předpokládá časté

střídání osob a vozidel a je zde obvyklé šíření zápachu z chemikálií, které se používají pro čištění, případně nástřik barvou u oprav motorových vozidel.

Policejní orgán v tomto případě potřeboval zajistit co nejprůkaznější důkazy o trestné činnosti prověřovaných osob. Na základě povolení příslušného soudu bylo přistoupeno k instalování prostorového odposlechu do motorového vozidla, používaného hlavním prověřovaným a současně bylo do prostor autodílny instalováno skryté záznamové zařízení, kterým byl on-line přenášen obraz z prostor autodílny. Toto zařízení bylo umístěno na takovém místě, odkud byl vcelku detailní přehled o zázemí dílny, u kterého byl předpoklad, že zde dochází k výrobě metamfetaminu. K těmto opatřením bylo přistoupeno za účelem podpory již probíhajícího odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, neboť prověřované osoby mezi sebou o trestné činnosti přímo nekomunikovaly, pouze využívaly různé šifry a slangové výrazy. Následným vyhodnocováním prostorových odposlechů a videonahrávek z dílny bylo zcela bezpečně potvrzeno, že oba hlavní prověřovaní vyrábějí metamfetamin tzv. českou cestou z využitím červeného fosforu, jódu a tablet s obsahem pseudoefedrinu a efedrinu. Navíc se podařily zjistit a následně i ustanovit další osoby, které u jednotlivých výrob vypomáhaly.

Výsledkem jednotlivých výrobních cyklů této metamfetaminové laboratoře byly zpočátku desítky gramů výsledného produktu, kdy později šlo o několik stovek gramů velice kvalitního metamfetaminu na jeden „var“. Z později zachycených vzorků zde vyrobeného metamfetaminu, byl znaleckým zkoumáním odborem kriminalistické techniky a expertiz, odvětví chemie, stanoven obsah báze metamfetaminu na 80,25%. Taková hodnota tento produkt řadí mezi nadstandardně kvalitní a čisté. Pro tuto přednost měli hlavní pachatelé neustále zajištěn odbyt svého výrobku, který ve větších množstvích sami, nebo prostřednictvím dalších osob, distribuovali v rámci daného teritoria i do dalších míst na území ČR. Tímto způsobem si všichni podezřelí zajišťovali příliv vysokých finančních obnosů, které ve větší části vkládali do dalších nákupů surovin pro příští výrobu metamfetaminu, zejména k opatřování lékových tablet. Ostatní tímto způsobem získané finanční prostředky hlavní podezřelí používali k nákupu různé elektroniky, luxusního oblečení, motorových vozidel, ale také ke hraní hazardních her a nákupu dalších drog, zejména marihuany.

Jen pro dokreslení představy je třeba uvést, že na černém trhu se 1 kilogram lékových tablet značky Cirrus obchoduje za částku kolem 70000,- Kč, přičemž z takového množství tablet léku Cirrus lze při předpokladu 80 % účinnosti syntézy v reálných improvizovaných podmínkách vyrobit nejméně 186 gramů čistého metamfetaminu hydrochloridu. O. Š. ve své výpovědi uvedl, že z jednoho kilogramu tablet Cirrus dokázal vyrobit přibližně 150 gramů metamfetaminu a z tablet Efedrina Arena i více. Cena metamfetaminu na černém trhu závisí na množství odebíraného produktu. Vyšší množství odebrané najednou znamená nižší cenu. Cena této drogy se pohybuje od 800,- Kč za gram po 1500,- Kč za gram, přičemž nejvyšší cenu zaplatí koncový článek řetězce, tedy konzument, který však nikdy nemá jistotu, že produkt, který se k němu dostane je stejné kvality, kterou měl po jeho vyrobení.

Oba hlavní prověřovaní tedy pro svou činnost potřebovali zásadní surovinu využívanou pro výrobu metamfetaminu, kterou jsou již zmíněné tablety s obsahem pseudoefedrinu, případně efedrinu. Tyto léky se v Polsku používají pro léčbu nachlazení. V počátečních fázích prověřování si podezřelí opatřovali léky s obsahem pseudoefedrinu, pro které si sami jezdili na území Polska. Zde léky nakoupili od neznámých osob a následně je převáželi do prostor, kde z nich v první fázi výroby vytvořili základní produkt. Postupně se přes další zainteresované osoby dostali ke kontaktu na osobu M. H., který pro ně zabezpečoval nákup a dovoz léků z Polska s tím, že čím větší množství byli schopni zafinancovat a odebrat, tím měli od dodavatele příznivější cenu. Vzhledem k tomu, že později obviněný M. H. se pro hlavní prověřované jevil jako nespolehlivý, hledali jinou osobu, která by dokázala tuto důležitou surovinu opatřit rychleji a levněji. Přes několik dalších osob kontaktovali D. P., o kterém zjistili, že má velmi dobré kontakty přímo v Polsku a zařídil jim přijatelnou cenu tablet s vlastní dopravou a dodáním do druhého dne. Později obviněný D. P. postupně dovezl prokázané 3 kilogramy léků, nicméně neprokázaných dovozů v řádech kilogramů bylo mnohem více. Obviněný R. K. ve své výpovědi uvedl, že k dovozu tablet v různých množstvích došlo v deseti až patnácti případech.

Policejní orgán rozhodl o přerušení tepny mezi zprostředkovatelem léků a výrobcí a ve spolupráci s Celní správou ČR byl naplánován záchyt dovážených prekurzorů. Tímto způsobem měl být zajištěn další důkaz, prokazující druh

prekurzoru, který si pachatelé opatřovali. Příslušníci Celní správy dostali informace o průjezdu elektrické tříkolky s nákladovým prostorem, kterou zastavili a zkontrolovali, přičemž během kontroly vyšlo najevo, že řidič pod sedadlem ukryl celkem 4 sáčky s volně loženými tabletami, které byly později identifikovány jako tablety přípravku Efedrina Arena s obsahem 50 mg efedrinu v jedné tabletě. Celkově převážel bez mála 4 kilogramy těchto tablet. O těchto tabletách hlavní obviněný a vaříč O. Š. později vypověděl, že i přes zdánlivě nižší obsah účinné látky mají tyto tablety výhodu v tom, že obsahují již látku efedrin a při výrobě metamfetaminu tak odpadá fáze izolace efedrinu z pseudoefedrinu, což výrobu zrychluje, navíc Efedrina Arena neobsahuje vrchní potahovanou vrstvu a je tak rozpustný ve vodě.

Po zmíněném záchytu byl D. P. propuštěn s očekáváním nastalé situace, neboť hlavní podezřelí kurýrovi světili více než 200000,- Kč a očekávali minimálně dvojnásobný čistý zisk. To se však nekonalo a tak došlo k vyřizování účtů. Organizátoři výroby jeli kurýra přesvědčit, aby jim zajistil alespoň část domluvených tablet a tento na nátlak vyhověl. Vše se obešlo bez újmy na zdraví i majetku i přes to, že jeden z podezřelých na kurýra vytáhl nůž a vystřelil po něm z plynové zbraně. Svůj účinek to mělo, neboť hned druhý den D. P. sehnal peníze, které mu půjčila jeho sestra, a jel znovu nakoupit léky. Tyto se mu následně podařilo převézt a předat výrobcům.

Vzhledem k tomu, že se prověřování trestné činnosti zmíněných osob dostalo do fáze, kdy měl policejní orgán již dostatečné množství podkladů pro zahájení trestního stíhání, přistoupil k tzv. realizaci případu.

V rámci realizace případu byly policejním orgánem podány podněty na vydání příkazů k domovním prohlídkám a prohlídkám jiných prostor a pozemků, podněty na předchozí souhlasy se zadržením osob podezřelých, což vždy skýtá značné úsilí jak na straně policistů, kteří mají daný případ na starosti, tak zejména dozorujícího státního zástupce a soudce, který v daném období vykonává dosah za příslušný soud. Policejní orgán cestou státního zástupce zasílá soudci se svými podněty i spisový materiál, který má mnohdy několik set stran. V tomto případě státní zástupce musel v řádech hodin vypracovat žádosti o vydání příkazů k domovním prohlídkám a prohlídkám jiných prostor a pozemků. Soudci byl následně předán kompletní spisový materiál s návrhy na provedení domovních

prohlídek, přičemž bylo na jeho rozhodnutí, zda příkazy k prohlídkám vydá, či prohlídky nepovolí. Při této realizaci bylo vyžádáno, následně i nařízeno a vykonáno pět domovních prohlídek a dvě prohlídky jiných prostor a pozemků. Prohlídky se konaly v bydlíštích všech podezřelých osob a v prostorách garáže a motorového vozidla, které využíval hlavní podezřelý k převozu prekurzorů a distribuci hotového metamfetaminu.

V průběhu prohlídek a následných ohledání zajištěných věcí bylo evidováno na 120 kriminalistických stop, zejména chemických. Mezi stopami bylo větší množství chemikálií v podobě kyseliny chlorovodíkové, kyseliny fosforečné, hydroxidu sodného, jódu, červeného fosforu, acetonu a toluenu. Dále byly zajištěny vícefázové roztoky, které pocházely z výroby metamfetaminu a mohly sloužit k opětovnému využití při dodatečném zpracování takto uchovaných surovin. Takových roztoků bylo zajištěno několik desítek litrů.

Všechny takto zajištěné předměty svědčili o skutečnosti, že výroba metamfetaminu byla předmětnými pachateli prováděna skutečně ve velkém rozsahu.

Již z vyhodnocování zajištěných důkazních prostředků bylo patrné, že se na trestné činnosti podílely i další osoby, které byly rovněž zadrženy a to v rámci jednotné koordinované akce na mnoha místech najednou. Při zadržení jednotlivých osob byla využita zásahová jednotka a v jednom případě došlo i k útoku na zasahující policisty, kteří do objektu vstoupili oknem. Později obviněný M. H. při svém zadržení užil proti policistům zbraně a vystřelil na jednoho z nich v době, když vstupoval oknem do bytu. Naštěstí byla uvedená zbraň pouze plynová se signální municí a tak nedošlo k žádné újmě na zdraví. M. H. byl poté zpacifikován. U ostatních zadržení vše proběhlo s podstatně hladším průběhem. Po zadržení podezřelých osob následoval výkon již zmíněných domovních prohlídek, které probíhaly kontinuálně v průběhu celého dne.

V průběhu následného vyšetřování vyšly najevo další skutečnosti, které zcela zřejmě potvrdily prvotní úvahy o rozsahu trestné činnosti, která byla v závěrečném návrhu na podání obžaloby jasně definována zejména právní kvalifikací.

Oba hlavní obvinění byli obžalováni ze zvláště závažného zločinu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku,

tedy se svých jednání dopustili opakovaně, ve velkém rozsahu a ve prospěch organizované skupiny působící ve více státech.

Další osoby A. H., B. K., D. P. a M. H., které se nějakým způsobem podílely ve formě pomoci při této trestné činnosti ať dílčími úkony při výrobě, úklidem po výrobě, nákupem surovin, dovozem prekurzorů nebo následným prodejem výsledného produktu dalším odběratelům byly obžalovány ze zvlášť závažného zločinu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c), odst. 4 písm. c) trestního zákoníku. Již od počátku vyšetřování bylo řízení proti O. Š., R. K. a B. K. vedeno vazebně. Spisový materiál se zanedlouho dostal před soud, který konstatoval vinu u všech obžalovaných, nicméně se neztotožnil s právním názorem a právní kvalifikací státního zástupce, když O. Š. uznal vinným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, 2 písm. a), b) odst. 3 písm. c) trestního zákoníku; R. K. byl uznán vinným zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, 2 písm. a), b), c) trestního zákoníku; B. K. zločinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, 2 písm. a), c) trestního zákoníku; M. H. pomocí ke zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zák. k § 283 odst. 1, 3 písm. c) trestního zákoníku; D. P. pomocí ke zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zák. k § 283 odst. 1, 3 písm. c) trestního zákoníku, zločinem výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 odst. 1, odst. 2 písm. b) trestního zákoníku účastenstvím ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zák. ke zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. c) trestního zákoníku.

Tento soud zmíněné osoby odsoudil: O. Š. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 9 roků, pro jehož výkon byl zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou; dále mu byl podle § 70 odst. 1 tr. zák. uložen trest propadnutí u něj zajištěné finanční hotovosti; dále podle § 70 odst. 2 písm. a) trest propadnutí jemu

zajištěných věcí a podle § 101 odst. 1 písm. c), odst. 3 tr. zák. mu bylo uloženo ochranné opatření zabráním u něj zajištěných drog;

R. K. na 22 měsíců se zařazením pro výkon trestu do věznice s ostrahou; podle § 70 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen trest propadnutí věci - finanční hotovosti u něj zajištěné; dále podle § 70 odst. 2 písm. a) trest propadnutí jemu zajištěných, v rozsudku specifikovaných věcí a podle § 101 odst. 1 písm. c), odst. 3 tr. zák. mu bylo uloženo ochranné opatření zabráním u něj zajištěných drog;

B. K. k trestu odnětí svobody na 3 roky s podmíněným odkladem výkonu trestu na zkušební dobu čtyř roků se současným vyslovením dohledu nad obžalovanou a s uložením povinnosti zdržet se užívání omamných a psychotropních látek a podrobit se namátkovým kontrolám probačního úředníka; dále jí byl uložen podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zák. trest propadnutí zajištěné věci;

M. H. k trestu odnětí svobody na 8 roků se zařazením pro výkon trestu do věznice se zvýšenou ostrahou, dále mu byl uložen peněžitý trest v celkové výši 10 600 Kč a podle § 101 odst. 1 písm. c), odst. 3 tr. zák. mu bylo uloženo ochranné opatření zabráním u něj zajištěných drog;

D. P. k úhrnnému trestu odnětí svobody na 8 roků se zařazením pro výkon trestu do věznice s ostrahou; dále mu byl uložen peněžitý trest v celkové výši 8 000 Kč a podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zák. mu byl uložen trest propadnutí u něj zajištěného prekursoru.

Právní názor obecného soudu byl tak ve zcela zjevném rozporu s právním názorem státního zástupce. Dle mého názoru obecný soud zcela pominul ustálenou judikaturu využívanou při rozhodování v obdobných případech a zcela nesprávně hodnotil účast jednotlivých osob na trestné činnosti, zejména při fungování ve prospěch organizované skupiny působící ve více státech. Nadto nesprávně vyhodnotil opatřování prekursoru, evidentně sloužícího pro výrobu metamfetaminu, jako opatřování obyčejného léčivého přípravku.

Na základě stížnosti, kterou v této věci podal státní zástupce ihned po vynesení citovaného rozsudku, byla věc projednána u Vrchního soudu v Praze, který ve věci rozhodl a ztotožnil se s právní kvalifikací navrhouvanou státním zástupcem v obžalobě a odsoudil jednotlivé obžalované následovně:

O. Š. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 12 let za současného propadnutí zajištěných věcí;

B. K. k trestu odnětí svobody v trvání 10 roků za současného propadnutí zajištěné věci;

M. H. k trestu odnětí svobody v trvání 11 roků za současného propadnutí zajištěných věcí;

D. P. k trestu 10,5 roku za současného propadnutí zajištěných věcí;

Věc obžalovaného R. K. byla vrácena zpět nalézacímu soudu, aby v jeho případě opětovně jednal a rozhodl.

Zejména u B. K. byl rozdíl v uložených trestech diametrální, když nalézací soud ji uložil pouze podmíněný trest a soud odvolací rozhodl o trestu odnětí svobody v délce trvání 10 let. Soudce na závěr konstatoval, že trest je to tvrdý, ale spravedlivý. Odsouzená B. K. si na konci roku 2022 převzala příkaz k nástupu trestu odnětí svobody, ale rozhodla se, že ve stanoveném termínu nenastoupí. Policisté zjistili, že již delší dobu pobývá ve společnosti dalšího údajného výrobce metamfetaminu, což se neslučuje s definicí vedení řádného života. Na počátku roku 2023 byla B. K. vypátrána a dodána do výkonu trestu. Podobný osud stihl i D. P., který byl později vazebně trestně stíhán jako člen další organizované skupiny působící ve více státech, avšak byl z vazby po několika měsících propuštěn, aby na sebe upozornil, když v době, kdy již měl rovněž nastoupit trest odnětí svobody, převážel z Polska do České republiky několik sáčků s obsahem metamfetaminu a při následném vazebním zasedání byl umístěn rovnou do výkonu trestu.⁵⁰

Tato trestní věc byla vybrána pro případovou studii, neboť v průběhu prověřování a následného vyšetřování byla využita celá řada institutů, které jsou popsány v úvodních kapitolách této práce a v případové studii byla prezentována jejich aplikace do praktické činnosti orgánů činných v trestním řízení.

⁵⁰ Spisový materiál Policie ČR, Krajské ředitelství Libereckého kraje, Odbor obecné kriminality.

Závěr

Téma bakalářské práce bylo zvoleno s ohledem na mé profesní zařazení u Policie ČR a rovněž pro můj profesní zájem o drogovou kriminalitu, kterou se již několik let zabývám a dále hodlám zabývat. Prostudováním odborné literatury a dalších zdrojů využitých pro tuto práci a souvisejících s drogovou trestnou činností jsem získal zkušenosti a postřehy, které rozšířily mé znalosti o této problematice. Tyto znalosti zcela jistě využiji v praktické činnosti při své práci.

Počáteční kapitoly byly tvořeny dle platných norem, zejména s využitím zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, což je naprosto nezbytná norma, podle které se určuje právní kvalifikace trestných činů. Nástrojem usnadňujícím proces stanovení právní kvalifikace, je komentář, který velice přispěl k tvorbě této práce.

Části práce, týkající se odborných záležitostí ve vztahu k zajišťování a dokumentaci stop drogové trestné činnosti, byly tvořeny s využitím příruček kriminalisty, které se týkají drog a problematiky „toxi“. Tyto příručky postupně vznikaly v několika rozšířených vydáních pro potřebu kriminalistů, zabývajících se drogovou problematikou, s cílem sjednotit postup při odhalování, zajišťování a dokumentaci předmětů a stop této trestné činnosti. Při práci byla použita metoda komparace jednotlivých vydání, neboť tato vydání se v mnohých tématech doplňují. Snahou autora bylo získat ucelený přehled o činnosti policistů na místech, kde dochází k výrobě metamfetaminu s důrazem na kvalitní zajišťování jednotlivých stop, jejich bezpečnou manipulaci a skladování a poukázat na nutnost ochrany zdraví zasahujících složek.

V podstatné části práce autor vycházel z vlastních zkušeností, kterými se snažil obohatit skutečnosti získané studiem využité literatury.

Závěr práce je věnován případové studii konkrétní trestní věci, která byla vyšetřována Krajským ředitelstvím Libereckého kraje, Odborem obecné kriminality. Tento případ nebyl nijak zvláštní co do rozsahu trestné činnosti páchané pachateli, pro potřeby této práce byl zvolen s ohledem na rozsah využitých institutů a oprávnění, které vycházejí z právních norem. V dané věci byla využita celá paleta zejména operativně pátracích činností, kterými se podařilo získat velké množství relevantních důkazů. Těmito způsoby se podařilo podpořit

další důkazní prostředky a státní zástupce měl v řízení před soudem lepší pozici při zdůvodnění obžaloby i navrhovaného trestu. Rovněž velice přínosné bylo rozhodování soudů, kdy nalézací soud měl stran podstatných okolností spáchaných skutků naprosto odlišný názor oproti soudu odvolacímu. Rovněž tato okolnost zcela ozřejmila, jak důležitá jsou důsledná a s maximální možnou měrou využívaná oprávnění, zakotvená v zákonných normách. Popsaný případ tato kritéria zcela jistě splňuje.

K naplnění cíle práce bylo přizpůsobeno řazení jednotlivých kapitol. Cíl je plněn průběžně, jelikož kapitoly na sebe navazují, vzájemně se doplňují a upřesňují popisovanou problematiku.

Seznam použité literatury

Monografie:

- GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
- HENDRYCH, Dušan et al. *Právní slovník*. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1
- HRACHOVANEC, Miroslav et al. *Příručka kriminalisty po linii toxí. Nelegální laboratoře na výrobu metamfetaminu a indoor pěstírny konopí*. Praha: Kolektiv autorů NPC SKPV PČR a KÚ Praha, 2019.
- SOTOLÁŘ Alexander et al.. *Trestná činnost spojená se zneužíváním drog a formy jejího řešení*. Praha: Institut vzdělávání Ministerstva spravedlnosti České republiky, 2002.
- ŠÁMAL, Pavel et al. *Trestní řád. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
- ŠKOLNÁ, Veronika et al. *Kriminalistická příručka: Drogy*. Praha: Národní protidrogová centrála a Kriminalistický ústav Praha, 2015.
- VANGELI, Benedikt: *Zákon o Policii České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha, C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-543-5

Časopisecké články:

- LEHMERT, Karel. *Drugs and forensics bulletin*. Praha: Národní protidrogová centrála, 1/2015. ISSN 1211-8834
- STRAUS, Jiří. *Drugs and forensics bulletin*. Praha: Národní protidrogová centrála, 4/2021. ISSN 1211-8834

Zákonná úprava a IAŘ (interní akty řízení):

- EUR-Lex - 32020R1737 - EN - EUR-Lex. EUR-Lex — Access to European Union law — choose your language [online]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32020R1737>

- MV – GŘ HZS: Bojový řád JPO – taktické postupy zásahu. L.15 – Zásahy s únikem amoniaku (čpavku). 2011; MV – GŘ HZS: Bojový řád JPO – taktické postupy zásahu. L.16 – Zásahy s únikem chloru. 2011.

Webové články a elektronické zdroje:

- Beck-online - beck-online [online]. Copyright © 2009 [cit. 28.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgjpwk232qe4dcxzsfszwxszsgaydsxzugbpxazrshazq#>
- Beck-online - beck-online [online]. Copyright © 2009 [cit. 04.11.2022]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>.
- Mapa varen a pěstíren - Policie České republiky. Úvodní strana - Policie České republiky [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mapa-varen-a-pestiren.aspx>
- mapa varen a pěstíren. Zdroj: [online]. Copyright © 2023 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 02.02.2023]. Dostupné z: <https://varnyapestirny.policie.cz/>